

„A rituálék biztonságérzetet adnak, kapaszkodót nyújtanak, nem lóg minden a levegőben, mint ahogy márciusban gyakorlatilag két hétre hazaküldtük a gyerekeket, és aztán szeptemberig tulajdonképpen elengedtük őket.”

TARTALOM

10. lélekjelenlét

A bátorság próbája:
pozitív járványmagyarázat
gyerekeknek –
Bede Laura írása

14. láthatár

Minden, ami a nyelvvel
történik,
az a nyelvközösségekben
történik –
Kiss Judit írása

18. vakáció

Erdei vakáció
a természetközelség
jegyében –
Bede Laura írása

19. tanterem

Új, szabadon elérhető
digitális tartalom,
a Földabrosz –
Kiss Judit írása

19. hivatalos

6. láthatár

A csoportos online
nyelvoktatás tanulságai –
Szatmári Bence írása

11. diákszemmel

A diákok a „régimódi”
oktatást választanák –
a nagyváradi Ady Endre-líce-
um diákjainak véleménye

20. láthatár

Gyerekeknek is szóló animáció
készül Orbán Balásról –
Kiss Judit írása

8. óvoda

Képernyőn keresztül nem lehet
megvívni a kicsi csatákat –
Bede Laura írása

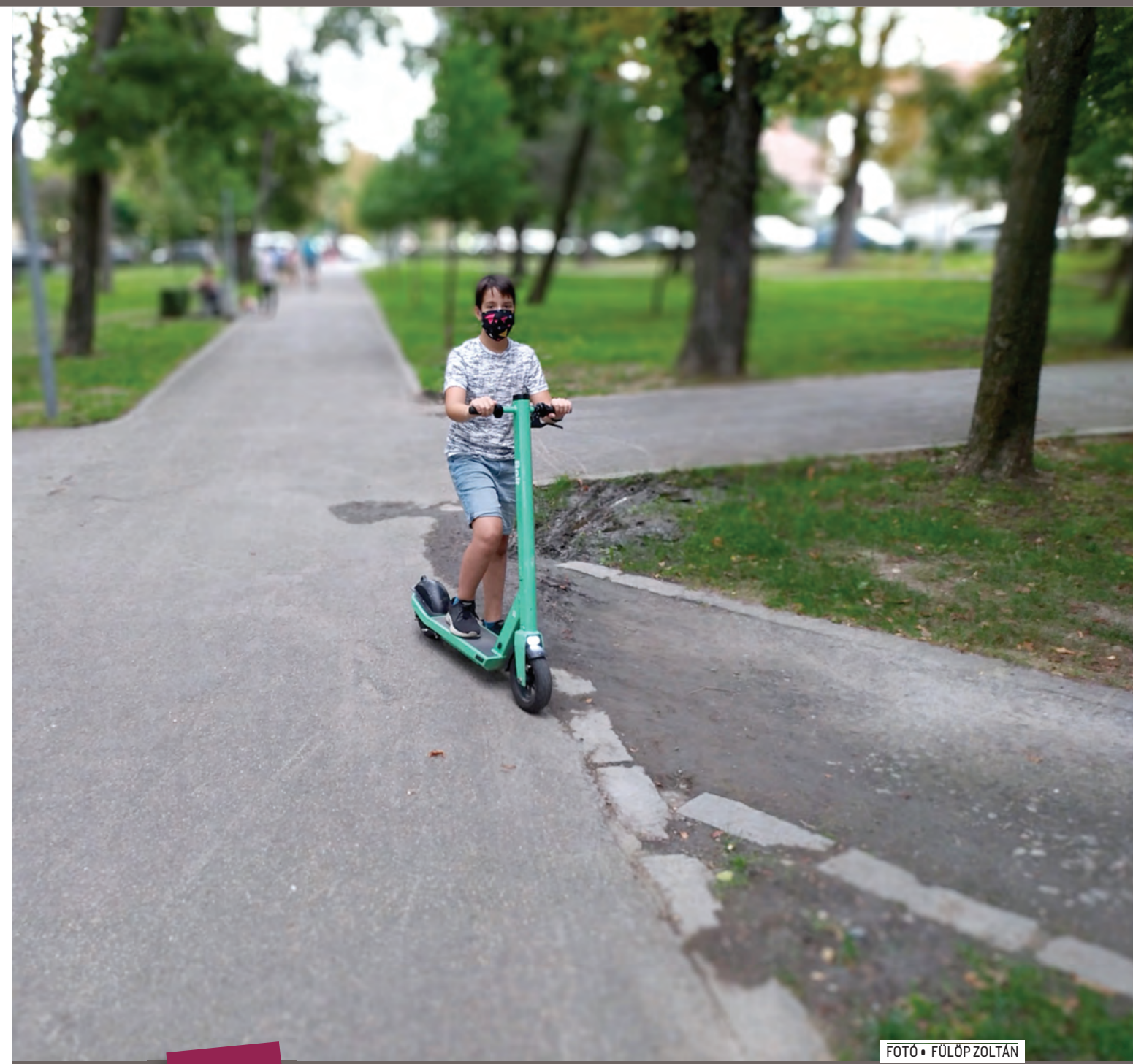
16. tanterem

„Nem kell tanulni,
de mégis tanulunk” –
Antal Erika írása

22. magánterület

Vitaminok –
Varga László Edgár írása

FOTÓ • FÜLÖP ZOLTÁN

1.

**Merre tovább?
Útvesztők és megoldások az oktatásban**

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást!

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2019–2020-as tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A

K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatas> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatasi

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redakția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Tánévkezdés a maszkos személytelenség és a találkozás öröme között

Pánik helyett inkább keressünk megoldást

Felújították a motivációs lépcsőt, és színes figurákkal festették tele az iskolaudvart a Kolozs megyei Szamosújváron, üzeneteket helyeznek el a diákoknak a nagyenyedi Bethlen-kollégium folyosóin, babzsákokat varrt előkészítőseinek a kolozsvári Református Kollégium tancija. Hetek óta tanítók, tanárok csüggedés és lelkesedés között ingadozva azon dolgoznak, hogy az elkésett és folyton változó rendelkezések szerint átszervezzék az oktatást, bentlakást valahogy úgy, hogy azért valamit megőrizzenek abból, amilyennek hiszik, hogy lennie kellene egy boldog, hatékony iskolának.

Szamosújvár színeivel játszik

Legyen az iskola vonzó, szívesen jöjjenek a diákok, még ha maszkot is kell hordaniuk – ez vezérelte a szamosújvári Kemény Zsigmond Elméleti Líceum oktatóit, amikor eldöntötték, telefestik az iskolaudvart. Színes rajzokkal jelzik a járvány miatt előírt távolságot: pöttyös labda, békakirály, Szaturnusz vagy más rajz közelében állva épp betartható a biztonságos távolság. Miután a semmiből iskolát teremtettek, a járványügyi előírások alkalmazása alighanem egy-

Kiemelten fontos a csoporthoz való tartozást erősíteni, akár rövidfilmekben az osztálytársak üzeneteivel, egyik fél osztály üzenhet a másik fél osztálynak, készülhet közös rajz.

FOTÓK • FACEBOOK

Bár megváltozott az iskolai élet, jó lenne vonzóvá tenni

szerűbb feladatnak tűnik a szamosújváriak számára, de mindenképpen segít, hogy úgy állnak hozzá, mint egy megoldandó feladathoz, és igyekeznek kihozni belőle a lehető legtöbbet, legjobbat.

Az öt elemi osztály 10 step by stepes tanítója összedugta a fejét, és további ötletekkel rukkolt elő. Most éppen szabadtéri iskolapadokat vásárolnak, hogy míg az időjárás engedi, kint tarthassák a foglalkozásokat. Az elemisták mesehősök lesznek, akik megküzdenek a vírussal. Sokat beszélni a vírusok elleni

védekezés szabályairól (képekkel, kisfilmekkel, de a gyerekek meséivel, rajzaival is), ha a gyerek megérti, hogy ez miért fontos, akkor megszületik benne a belső motiváció, és nem kell folyton rendőrként mellette állni. Kijelölhető egy kis rész az osztályban, ahol a gyerekek kitűzhetik a hangulatukat tükröző emotikonokat, kis rajzaikat, ha valakinek a rajza, emojija szomorúság, szorongás, akkor szánjuk rá időt, beszéljünk. Keretmesében rajzolnak, írnak a hangulatukról a gyerekek, egyénileg, mozgásokkal, hangutánzó

szavakkal eljátszák az érzelmeiket, ezekről beszélgetni lehet kisebb csoportokban. A cikk előkészítésekor még kétféle forgatókönyv is versenyben volt, az egyik szerint minden elemi osztály két váltásban menne iskolába, egy-egy tanítóval. Ez esetben kiemelten fontos a csoporthoz való tartozást erősíteni, akár rövidfilmekben az osztálytársak üzeneteivel, egyik fél osztály üzenhet a másik fél osztálynak, készülhet közös rajz, egyik gyerek elkezd, a másik csoportból egy másik gyerek befejezi. A másik elképzelés ragaszkodna az eredeti step

by step oktatási módszerhez, vagyis két tanító szimultán jelenlétéhez.

Meg kell tanulni a csoportos kommunikáció módszereit

A szamosújvári iskola bentlakásának otthont adó Téka Kollégium elnöke, Balázs-Bécsi Attila elve, hogy egyetlen diákot sem utasítanak el, így a tá-

az évet, vagyis egy megnyitó helyett nyolc lesz ugyanazon a napon, minden generációval külön beszélgetnek, és elmagyaráznak minden járványügyi tudnivalót. Az iskolában osztályonként nyitnak majd.

„Fertőtlenítőszerre és az osztályok fertőtlenítésére már rengeteg pénzt költöttünk abból az alapból, amit egy ha-

cserélhet gazdát. Talán áttérünk a mobil eszközök oktatására, az van majdnem minden diáknak. Azon a felületen is oktatható a szövegszerkesztés, adatkezelés, programírás. De amit igazán fontos megtanulni: a kommunikáció és adatkezelés. Egy dokumentumot mindenki tud szerkeszteni, elektronikus levelet mindenki tud írni, azt kell megtanulni, hogy kezeljük, szűrjük a nagy mennyiségű levelet, dokumentumot és időbeosztást. Meg kell tanulni a csoportos kommunikáció és csoportos adatkezelés módszereit. Mindez megtanulható mobil eszközön. Talán ez lesz a számítógépek oktatás jövője.

Nagyon sok pénzbe kerül egy osztályterem szabvány szerinti fertőtlenítése. A plexi használatára nincs szabvány, és drágább, mint egy új iskolapad. Új iskolapadok vásárlásával próbáljuk biztosítani a távolságtartást, de itt is nagy gond a pénz és a kínálat hiánya – tájékoztatott Papp György Attila matematikatanár, aki szeptembertől a Kemény-líceum igazgatója.

Átalakított terek várják az iskolába visszatérő diákokat

volságtartási rendelkezések dacára is minden diáknak szállást biztosítanak. „Reményeink szerint a jövő tanévet már új, korszerű épületben fogjuk kezdeni, idén pedig mindent megteszünk, hogy a legnagyobb biztonságban lakjanak nálunk a diákok. Ahhoz, hogy a jelenlegi járványügyi törvényekhez alkalmazkodjunk, a művelődési központ tereit is átalakítottuk, újabb bentlakási szobákat hoztunk létre, valamint a városban is béreltünk szobákat. A folyamatos fertőtlenítés mellett odafigyelünk a gyermekeink immunrendszerének erősítésére, vitaminban gazdag étrendet állítottunk össze, és C-vitamin-tablettákkal egészítjük ezt ki” – fejtette ki az elnök.

Szamosújváron a kollégiumban és az iskolában is van tanévnyitó, a Téka-ba a diákokat rendre hívják vissza, érkezéskor kiscsoportban nyitják meg

gyománys oktatásra biztosítottak. Próbáltuk átszervezni a költségvetést, de ahogy a közmondás mondja: »Vakarózunk, mint zsidó az üres boltban.« Nagyon sok pénzbe kerül egy osztályterem szabvány szerinti fertőtlenítése. A plexi használatára nincs szabvány, és drágább, mint egy új iskolapad. Új iskolapadok vásárlásával próbáljuk biztosítani a távolságtartást, de itt is nagy gond a pénz és a kínálat hiánya” – tájékoztatott Papp György Attila matematikatanár, aki szeptembertől a Kemény-líceum igazgatója. „Egyelőre laborokba nem mehetnek a diákok, mert minden osztályváltásnál fertőtleníteni kellene a termet, és olyan laborkísérletek sem végezhetők, amelyek eszközhasználattal járnak. Megbarátkozunk a virtuális kísérletekkel, interaktív táblán vagy mobil eszközön.

A legnagyobb gond az informatika oktatása, mivel a számítógép sem

Az online oktatás kezdetén mindannyian megijedtünk, mint Kati néni, mikor először ült fel a gyorsvonatra. A diákok hamar megkedvelték az online órák kényelmét, a tanárok lassan elfogadták az online órák nehézségeit, és megpróbálták megfelelni a kihívásoknak. A vakáció alatt is online képeztük magunkat, és segítettük egymást.

A maszk használata kissé kényelmetlen, zavaró, de szerintem ez szokás dolga, és fejben dől el. Ha úgy tekintünk rá, hogy zavar, akkor úgy érezzük, hogy megfulladunk alatta. Ha elfogadjuk, akkor egy természetes ruhaeszköznek tekinthetjük, és kevésbé zavaró. Ez is olyan, mint a nyakkendő használata. Tíz órán keresztül javítottam dolgozatokat maszkban, és egyáltalán nem zavart,

nem volt időm rá figyelni, a végén már észre sem vettem. Nem próbáltam ki milyen lehet hat órát folyamatosan beszélni, az biztos zavaróbb. De ha kell, azt is megszokjuk.

Nincs értelme megijedni, az ijedségnek csak rövid ideig van pozitív hatása. Mérlegeljük csak az áprilisi pániksintet az akkori fertőzésveszéllyel, illetve a mostani pániksintet a mostani fertőzésveszéllyel. Lassan megszokjuk, elfogadjuk a kialakult helyzetet, és pánik helyett inkább megoldást keresünk. Amit tehetünk, hogy amennyire lehet, igyekezzünk elkerülni a fertőzésveszélyt, és próbáljunk vigyázni egészségünkre” – mondta az iskolaigazgató.

Nincs értelme megijedni, az ijedségnek csak rövid ideig van pozitív hatása. Mérlegeljük csak az áprilisi pániksintet az akkori fertőzésveszéllyel, illetve a mostani pániksintet a mostani fertőzésveszéllyel. Lassan megszokjuk, elfogadjuk a kialakult helyzetet, és pánik helyett inkább megoldást keresünk.

Nem lesz pihenő- és játszósarok a Refi előkészítőjében

Monogrammal ellátott ajándék babzsákokkal várja előkészítőseit Szilágyi Izabella tanító a Kolozsvári Református Kollégiumban. A rizzsel töltött, saját készítésű zsákocskák talán pótolhatják a gyerekeknél kedvenc otthoni játékokat, „akit” az idén nem hozhatnak el olykor kísérőként az iskolába. A kollégiumban mindig az előkészítő osztály kapja a legtagasabb tantermet, hogy jusson elég hely a játszósarokra, pihenősarokra és a tanulóközpont, ráadásul három lépésre külön mosdójuk is van a legkisebeknek. Szerencsére, ugyanis így ösztön nem kell váltásban járniuk iskolába, a teremben mindannyian elférnek a mértékű távolságtartással is. Ennek viszont

Fontos a pozitív megerősítés az iskola falai között is

ára van: a teremben csak tanulóközpont lesz, megszűnik az oly lényeges pihenő- és játszósarok.

„Mindenkinek a saját padjában kell maradnia, nem állhat fel, a pad körvonalát is meg kell jelölni a padlón, hogy ne mozdítsák el. Az öltözőként szolgáló előtérben le kell szerelni a szekrények ajtóit, a polcokra műanyag dobozok kerülnek majd a diákok ruháinak. Nyílak jelzik a padlón, hol jövünk be, hol megyünk ki. Szinte betarthatatlan előírásnak tűnik, hogy nem szabad a gyerekeket megérintenem, nem szabad füzeteket javítanom – mondja Szilágyi Izabella, aki korábban óvónőként dolgozott, néhány éve a kollégiumban tanító, ám ez az első előkészítő osztálya, amire nagyon készült, nagyon várta már. – Nem használhatják egymás tárgyait a gyerekek, nincs kölcsönbe heggyező, ceruza, mindenkinek a maga helyén a maga eszközeivel kell

boldogulnia. Most épp az ellenkezőjét kell tennünk annak, amire eddig igyekeztünk nevelni a gyerekeket. Oszd meg a társaddal, légy figyelmes vele helyett most azt kell szorgalmaznunk, hogy oldd meg egyedül, a csoportmunka helyett marad az énközpontúság. Előkészítőben délig lesznek a gyerekek, felváltva van 30 perc tanítás és 20 perc játék, majd szünet. A 20 perc játékot megoldani nem lesz könnyű, hiszen nem érintkezhetnek egymással a diákok, nem adhatnak át egymásnak tárgyakat, a padban ülve játszhatnak csupán, pedig annyi jó közös csapatjátékom, csoportfeladatunk lenne! De pozitívan állunk hozzá” – szögezi le a tanítónő, aki annak is örül, hogy a 25-nél nagyobb diáklétszám miatt az iskola segítő kollégát biztosít, így jobban odafigyelhetnek majd az óvodából éppen csak kikerült gyerekekre.

Filmes szakgyakorlat a nagyenyedi képzőben

A nagyenyedi Bethlen-kollégium bentlakása a főépület első és második emeletén, valamint a Bagolyvár felső szintjén működött eddig, most a Bagolyvár földszinti termeit is bentlakási szobákká alakították a szeptemberben érkező 109 bentlakó számára. Szőcs Ildikó igazgató ismerteti az újdonságokat.

időpontokat, és még mindig reménykedünk, hogy valami valamikor megvalósulhat. A gólyák számára Gólyafüzet készül. A laborokat egyelőre nem használjuk. Az osztálytermekben található interaktív táblák segítségével virtuális kísérletek lesznek kémia-, fizika- vagy biológiaórákon. Az informatikaórákat is osztályban tartjuk, a tanulók hozzák a saját laptopjaikat. Akinek nincs, a

között, beszéljenek arról, hogy mit miért kell tenni. Lehetőleg arra fektessünk hangsúlyt, hogy ez több, mint egy rendszabályzat betartása. Vigyázni kell arra, hogy ne a tiltásokra helyezték a hangsúlyt a pedagógusok, és főleg ne beszéljenek a tanulóknak arról, hogy főleges vagy túlzott intézkedéseket kell betartani.

Az idei záróvizsgákra való felkészítő órákon volt alkalmuk a tanulóknak és a pedagógusoknak is kipróbálni, hogy milyen érzés maszkban tanulni vagy tanítani. Nem volt egyszerű. És akkor csupán 3-4 órát tartott a tevékenység. Az igazi tapasztalatszerzés ezután következik. A legrosszabb az, hogy a mosoly csak a szemekben látszik” – fejtette ki az igazgatónő

Sokat beszélgetni, parkban találkozni, bizalmas légkört teremteni

A tanévkezdést jellemző általános bizonytalanságra, aggodalomra megfelelő megoldásokat kell találni, ebben nagyon fontos a pedagógusok nyitottsága, rugalmassága és kreativitása – vélekedik Keresztesi Polixéna iskolapszichológus.

„Fokozottan nehéz lesz a cikluskezdőknek, akik nem ismerik egymást, akár előkészítőszőkre, akár nagyobbakra gondolunk, hiszen a rendelkezések szerint az első találkozás is maszkosan történik, márpedig a kommunikáció eszköze nemcsak a beszéd, a nonverbális jelzések, az arckifejezés sokszor még fontosabb elemei a közlésnek, érzelmeinket így közvetítjük, így lehetünk hitelesek. A tanító, osztályfőnök azonosítása mellett az osztálytársak meg- és felismerése is jelentős tényező, fontos, hogy a diákok lássák azt a személyt, akivel a következő néhány évet, de legalábbis ezt a tanévet együtt töltik. Ezért nagyon javasolnánk, hogy főleg a cikluskezdő évfolyamok esetében a pedagógus a diákokkal, ha lehet, még iskolakezdés előtt, az iskolán kívül találkozzon. Parkban, közös kiránduláson maszk nélkül is találkozni lehet, élőben, egymás arcát látva ismerkedni lehet az előírt óvintézkedések (pl. távolságtartás) tiszteletben tartásával.

Nagyon fontos az aktuális helyzetről beszélgetni a gyerekekkel. Megértetni velük az állapotokat, a szabályokat,

FOTO • PIXABAY

Szükségesek a rituálék, megvan a maguk felkészítő, illetve levezető szerepe.

„A főépületbeli szobákban 6 tanuló, a Bagolyvárban 4 tanuló helyezhető el az egyméteres biztonsági távolság betartásával. Nehezítette az elhelyezést az a rendelkezés is, hogy egy szobában csupán osztálytársakat lehet elhelyezni, emiatt nem működhet minden szoba teljes kapacitással. Nt. Szász János nagyenyedi plébános felajánlása nagyon jókor érkezett megmentő ötletként, a plébánián található bentlakásban elhelyezhetünk 7 diákot. A felújítást követően minden bentlakási szoba saját fürdőszobával rendelkezik, így könnyebb az előírásokat betartani.

A gólyabált és az iskola hagyományos rendezvényeit tervezgetjük, rögzítjük az

ROSE projektben szerzett laptopokból adunk át használatra.

A szakiskolás diákok szakmai gyakorlati vendéglátóipari egységeknél zajlik majd. Visszajelezték a cégek, hogy fogadják a diákjainkat. Ha valahol ez mégsem működhet, akkor alternatívaként a tankonyhát használják. A tanító- és óvóképzősök gyakorlatát át kellett szervezni. A tanítónők, óvónők tanóráit filmezzük, a módszertan tanárok ezeket kielemezzik a tanulókkal. A tanító- és óvóképzős diákok által tartott próba- vagy vizsgatanítások esetében is a fentieket alkalmazzuk.

Arra kértem a kollégákat, hogy nagyon sokat tartózkodjanak a tanulók

megismerni az ezzel kapcsolatos érzéseiket, tudatosítani, hogy az emberi kommunikáció, a szocializáció természetes velejárója a beszéden túl a kézfogás, érintés, arckifejezés, testi közelség, ami most redukálva van, de erről csupán ideiglenesen kell lemondanunk, hogy ezzel segítségük megvédeni magunkat és egymást ettől a vírustól. Így könnyebben elfogadják, megértik a változásokat, egyszerűbb betartatni a szabályokat.

Szükségesek a rituálék, megvan a maguk felkészítő, illetve levezető szerepe. Az elmúlt félévben láthattuk, hogy a ballagások elmaradoztak, de minden iskola igyekezett valamilyen formában megoldani, akár online, akár az udvaron maszkosan, távolságtartással. Fontos jelezni, megélni, hogy valami elkezdődik, lezárul, ennek próbáljunk valamilyen keretet biztosítani. Sajnos nincsenek pontosan kialakult forgatókönyvek, minden iskola, minden osztályvezető pedagógus eldönti, hogy ez miként történjen, de nem kizárt, hogy az osztályfőnök a parkban találkozzon az osztályával, és ott eltöltsenek egy fél napot fagyizással, beszélgetéssel. Mindenképpen adjunk teret annak, hogy megtörténjen ez az első nonformális személyes találkozás, ahol maszk nélkül ismerkedni lehet, valamilyen keretet teremtvé az évkezdésnek. Akár jelképes ajándékokat lehet kitalálni, gyakori, hogy az előkészítősök virágkoszorút kapnak a fejükre az első napon, vagy a nagyobbak szalaggal átkötött idézetet kapnak az osztól, egy ilyen gesztussal konkrét tárgyi jele is lehet annak, hogy most elkezdődik egy új ciklus, egy új életszakasz. A rituálék biztonságérzetet adnak, kapaszkodót nyújtanak, nem lóg minden a levegőben, mint ahogy márciusban gyakorlatilag két hétre hazaküldtük a gyerekeket, és aztán szeptemberig tulajdonképpen elengedtük őket.

Személyiség- és helyzetfüggő, hogy ki hogyan élte meg az elmúlt tanév utolsó hónapjainak drasztikus változásait. Van, aki spontánul és lazán vette, látta a pozitívumait az online oktatásnak, az otthonülésnek, de ahogy telt az idő, egyre több jelzés érkezett a diákoktól, hogy nem is a tanulással van gondjuk, hanem a társaság, a szociális kapcsolatok hiánya vált gyötrelmessé. Van, aki elég jól megbirkózik a stresszhelyzetekkel, más nem igazán tudja a megoldásokat, nem tud rugalmas lenni,

Személyiség- és helyzetfüggő, hogy ki hogyan élte meg az elmúlt tanév utolsó hónapjainak drasztikus változásait.

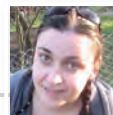
felülkerekedni, itt felléphetnek az aggodalmak, félelmek, pánikhangulat, bizonytalanság érzése, és ez egész sor negatív érzellel jár, ilyen esetben segíteni kell. Iskolapszichológusnak és pedagógusnak együtt és/vagy külön-külön sokat kell beszélgetni erről a diákokkal, tájékozódni, letapogatni a hangulatukat, érzéseiket, majd alternatívát, segítséget nyújtani a félelmek csökkentésére, az alkalmazkodóképesség elősegítésére, a stresszel való megküzdésre, felvértezni őket, hogy szembenézzenek ezekkel a helyzetekkel. A bizonytalanság, stressz szorongást, frusztrációt szül, ami a gyerekeknél nem kívánt megnyilvánulásokat eredményezhet (hangulatingadozás, szorongás, agresszió stb.), hasznosabb ezeket megelőzni. Nem olyan könnyű egy segítő beszélgetést lebonyolítani egy osztállyal, aki szükségét érzi,

annak segítünk, hogy mire figyeljen, milyen lépéseket alkalmazzon az osztályával.

A legfőbb prioritás a bizalmas és biztonságos légkör kialakítása lenne az iskolában, az egyes osztályokban, kiemelt figyelemmel a cikluskezdő évfolyamokra. Nagyon fontos, hogy az első napok, hetek arról szóljanak, hogy a pedagógusok és a diákok között, valamint az új közösségekben ez a bizalmas légkör kialakuljon, hiszen a diákok egy nyugodt, biztonságos környezetben tudják az új információkat elsajátítani, akkor lesznek nyitottak, befogadóak, ha jól érzik magukat az iskolai közegben – fogalmazta meg az iskolapszichológus..

KEREKES EDIT

keredit@yahoo.com

A csoportos online nyelvoktatás tanulságai

Idén a Bolyai Nyári Akadémia is ugyanolyan rendhagyó volt, mint az iskolai tanév második feléve: a jelenlegi járványügyi intézkedésekre való tekintettel online szervezte meg a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége. A BNYA 2.0 néven idén 28. alkalommal tartott eseményen számos témában tartottak webináriumot, könyvbemutatót, szakmai műhelyt és tematikus beszélgetést. A bemutatók szinte kivétel nélkül az online térről

Lázár Csilla

és tanításról szóltak. Egyik legérdekesebb beszélgetés a Csoportos nyelvoktatás online – tapasztalatok és tanulságok című előadás volt, ennek tartalmából szemelgettünk. Lázár Csilla, a csíkszeredai Spektrum Oktatási Központ ügyvezető igazgatója a beszélgetés elején elmondta, hogy az intézményben nagyjából ötszázan tanulnak kisiskolásoktól kezdve egészen a felnőttekig, akik javarészt nyelvvizsgára készülnek az itt megszerzett ismeretekre alapozva. A járvány miatt ugyanakkor március közepén be kellett szüntetniük az oktatást, áprilisra azonban a felkészítőknek

köszönhetően újra elkezdhetek dolgozni – immár az online térben. Az előadás moderátora az intézmény idegennyelv-tanárait kérte fel arra, hogy személyes tapasztalataikat és következtetéseiket meséljék el a nézőknek.

Az online tér személytelen is

Szabó-Mertens Katalin angoltanárnő őszintén bevallotta, hogy eleinte félt ettől az új helyzettől, de a sok pozitív reakciónak köszönhetően alkalomról alkalomra egyre bátrabbá vált. „Amivel sok időt nyertem, az az utazási idő minimalizálása volt, ugyanakkor arra is hamar rájöttem, hogy az online tér személytelenné teszi az iskolai kapcsolatokat” – mesélte el a Spektrum Oktatási Központ alkalmazottja, akinek elmondása szerint sokkal többet kellett készülnie egy-egy online foglalkozásra, mintha személyesen tartotta volna az órát. „Persze igyekeztem a kötetlen kommunikációt fenntartani a diákokkal, éppen ezért folyamatosan érdeklődtem a foglalkozásuk és a napi teendőik felől” – magyarázta az angoltanárnő, aki e mellett olyan játékos feladatokat is kitalált diákjainak, amelyeket eddig csak a fizikai térben alkalmazott. Az új helyzetnek köszönhetően eleinte a tanórákon síri csend honolt, de idővel mindenki belerázódott az internetes tanulásba, sőt egy idő után a hallgatók már idő előtt kopogtattak a virtuális tanulószobák ajtaján. „Mindenkire türelemmel kezelte a szokatlan körülményeket, amiért rengeteg hálával tartozom” – köszönte meg Szabó-Mertens Katalin a diákok hozzáállását. Mint fogalmazott, arra is csakhamar rájött, hogy a kamera előtt a legjobb visszajelzés a mosoly. Az online tanítási felületek megismerésével számos olyan „csele” jött rá a pedagógus, amelyet rövid kísérletezgetések után

Tippek a nyelvtanulási lendület megtartásához diákoknak

A nyelvtanulást megkönnyítő tippeket sorakoztat fel a <https://www.nyelvtanulas-online.com> oldal. Mint írják, a nyelvtanulás egyik kulcsa, hogy minden nap nekiállj a tanulásnak, és legalább 20 percet foglalkozz a nyelvvel.

- Ha mondjuk heti kétszer van nyelvórás, és ezekre megfelelően készülsz, akkor is mindennap gyakorolnod kell, tehát a nyelvtanulásod akkor lesz igazán hatékony, ha naponta a nyelvórakon túl hozzáteszel 15–20 extra percet.

- Keress belső jutalmazási rendszert! Sokan azzal veszik rá magukat a napi

nyelvtanulásra, hogy utána finom süteménnyel vagy valami más étellel, itallal kényeztetik magukat. Ha imádod a sörözt, keress a célnyelven ilyet. Ha érdekel a gazdaság, keress ilyen műsorokat vagy újságokat. Ha rajongsz az amerikai filmekért, akkor nézd angolul ezeket. Így a jutalmad is megvan, és egész biztosan sokat fog fejlődni a nyelvtudásod is.

- Fedezd fel kedvenc tanulási stílusod. Nem mindenki tanul ugyanúgy, és nem mindenkinek azonos a tanulási stílusa. Te is keresd meg a tiédet! Ne forgass nyelvtanuló kártyákat, ha utálod (és egyébként

se tedd, mert túl sok haszna nincsen, inkább töltsd le a „szótanulás hatékonyan” eBookot). Ha nem szeretsz olvasni, akkor keress hangoskönyveket, az a legfontosabb, hogy találj meg a saját stílusod, és ne a kövesd a hagyományokat, vagy épp a trendeket.

- Legyen mindig világos a célod. A nyelvtanulás meghatározó eleme a céljaid tisztázása. Nyelvvizsgát akarsz tenni, vagy külföldön dolgoznál? Írd fel egy jól látható helyre, és emlékeztess magad rá, amikor nincs hangulatod tanulni. Képzeld el a sikert, hogy megvalósul a terved.

bátran alkalmazott. „A „brakeout room” segítségével olyan kicsi csoportokat tudtam kialakítani, ahová a közös érdeklődési körrel rendelkező tanulók kerültek, így ők hamar megtalálták a közös nevezőt. E mellett a chatet is folyamatosan használtuk abban az esetben, ha valamilyen ismeretlen kifejezéssel találkoztunk” – magyarázta internetes oktatási magatartását a

Szabó-Mertens Katalin

nyelvtanár. „Tizenöt év oktatási tapasztalattal a hátam mögött teljesen kezdőnek éreztem magam ebben a helyzetben. A mostani viszonyok azonban segítettek abban, hogy átgondoljam oktatói képességeimet, és új módszereket vezessek be” – mondta le a következtetéseket az angoltanár, aki erre a periódusra frissítő kurzusként tekint.

Amikor segít az empátikus diák

Csonta Noémi szintén a Hargita megyei intézményben tanít magyart és angolt. Elmondása szerint eleinte neki is meggyűlt a baja a webes oktatással, de sokat képezte és fejlesztette magát ezen a téren, így idővel belerázódott. „Főként az első három-négy alkalom volt igazán nehéz, mert mindannyiunk számára szokatlan volt a helyzet. Szerencsére voltak olyan empátikus diákok, akik segítségemre voltak akkor, ha valamiben elakadtam” – osztotta meg tapasztalatait a nézőkkel a nyelvtanár, aki bár különböző Zoom- és Google Classroom-képzéseken is részt vett, mégis saját tapasztalatból tanulta meg használni a programokat. A Spektrum Oktatási Központban dolgozó pedagógus szerint szemtől szemben sokkal egyszerűbb a tanítás, hiszen átlátható a folyamat, a tanítványok pedig csoportszinten is jobban igazodnak a feladatokhoz. „A csoporthoz való tartozás érzése ugyanakkor megvan a diákokban, ehhez elengedhetetlen legalább a videókamera használata” – fejtette ki Csonta Noémi, aki napi 8-9 órát is a számítógép előtt ült, a videóhívások által azonban valamelyest emberközelibbé váltak a foglalkozások. A magyar- és angoltanár tapasztalata szerint a technikai feltételek sajnos nem minden tanulónál adottak, éppen ezért egyszerűbb, de sok feladatot kell biztosítani számukra. „Azt is megtapasztaltam, hogy egy négy szemközti dicsérettel még tíz mosolyjel sem ér fel, éppen ezért folyamatosan, minden apró gyakorlat után bátorítani kell a hallgatókat” – mesélte el meglátásait az oktató. És hogy mit tanult az internetes tanításról ebben a szűk fél évben? „Többek között azt, hogy egy feladatot elég egyszer megírni, és azt ki lehet küldeni több évfolyamnak is. Ugyanakkor a javítással sem kell bajlódni, hiszen a rendszer megoldja azt

Csonta Noémi

magától egy sablon alapján” – vázolta fel az online oktatás előnyeit a pedagógus.

„A játék addig tart, ameddig mindenki ad és kap is valamit”

Hitter-Kovács Andrea a Spektrum Oktatási Központ mellett a csíkszeredai Venczel József Szakközépiskolában tanít magyar és német nyelvet. Tőle három olyan praktikát ismerhettünk meg, amelyet az online órák során alkalmazott, és nagy sikernek örvendett a diákok körében. „A blob rajzok nagy népszerűségnek örvendtek már az osztálytermi közösségekben is; ennek ugyebár az lényege, hogy egy ábrán több alakot láthatunk, és mindegyik egy hangulati állapotot fejez ki. Amikor közösségben voltunk,

Hitter-Kovács Andrea

a diákoknak ki kellett színeznük a hozzájuk legközelebb álló figurát, az internetes térben viszont egy számot kellett rendeljenek a formák mellé” – magyarázta a székelyföldi tanárnő. Egy másik érdekes játék a Küldök neked egy... nevet kapta, aminek a lényege az, hogy az online térben tárgyakat küldenek egymásnak a diákok bizonyos kritériumok szerint. „A játék addig tart, ameddig mindenki ad és kap is valamit” – mesélte Hitter-Kovács Andrea, aki szerint a nyelvtanulás mellett így egymás szokásait és környezetét is megismerhetik a diákok. Kártyáról olvasott vicces kérdéseket szintén feltettek egymásnak a tanóra keretein belül: ez úgy zajlott, hogy a tanárnő kiválasztott egy kérdést, amire a jelentkezőnek válaszolnia kellett, majd a következő kérdést ő tehetett fel valaki másnak. „Ez az egymással való kommunikálásban és a mikrofonhasználatban volt nagy segítségünk” – zárta példáinak magyarázatát és megismertetését a Hargita megyei tanár.

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

Újra fel kellett építeni a bizalmi kapcsolatot az óvodások között

Képernyőn keresztül nem lehet megvívni a kicsi csatákat

Mérhetően változott a gyerekek viselkedése az óvodai oktatás több hónapos hiánya miatt, nagy részük sokkal bátortalanabb lett – mondta Mikó Zsuzsanna óvónő. A kolozsvári Mikó óvoda alapítója a karantén idején tartott online foglalkozásokról, a képernyőfüggőség megelőzéséről, a következő tanév kilátásairól beszélt lapunknak. Egy györgyfalvi anyuka érdeklődésünkre elmondta, kislánya jól élte meg, hogy néhány hónapig szünetelt az óvodai oktatás, és több időt tölthetett szüleivel.

Fokozatosan bátortalanodtak el a gyerekek, ha huzamosabb ideig csak online formában találkoztak az óvónőkkel – osztotta meg tapasztalatait lapunkkal Mikó Zsuzsanna, a kolozsvári Mikó óvoda ala-

introvertáltabb gyerekekkel szinte előlőrl kellett kezdeni megszokni egymást, mások nagyon kirobbanó örömmel tudtak újra a csapat részévé válni. Nagyon nehéznek látom a szocializációnak ezt a

Mértékletesség a képernyőfüggőség ellen

Az online oktatást felidézve elmondta, először fokozatosan próbálták elérni azt, hogy a szülő és a gyerek közösen vegyen részt a foglalkozásokon. Ugyanakkor külön szabályrendszert kellett felállítaniuk, többek között arra felhívva a figyelmet, hogy nem beszélünk egyszerre, és megvárjuk a társunkat, amíg befejezni mondandóját. A képernyőfüggőség veszélyét illetően rámutatott, mindennek van egy kerete, és vannak szabályok, amiket meg kell beszélni a gyermekkel, és betartani. Úgy véli, nagyon fontos a szülő következetessége, és hogy mennyi az, ami egy óvodás gyereknek szükséges, az életkori sajátosságait figyelembe véve mennyi ideig tud figyelni, mikor van, amikor már csak bambul a képernyő előtt. „A kanadai longitudinális kutatások azt mutatják, hogy ha a gyerek 10-12 éves koráig nem kap okostelefont, táblagépet, akkor is be tudja hozni a lemaradást. Most a járványügyi helyzet kicsit keresztbe tett nekünk, de a mértékletességre kellene figyelni” – fogalmazott az óvónő.

A szülő társként játsszon a gyerekekkel

Mikó Zsuzsanna szerint a karantén idején többnyire olyan családoknál voltak gondok, ahol egy gyermek van, és a szülő dolgozott. A kicsinek hiányzott a társ, akivel interakcióba tudott volna lépni, és a szülő foglalkozott a gyerekekkel, de ilyen esetben nincsenek azok a kicsi csaták, amelyeket ők meg kell hogy vívjanak egymás között, hanem a szülő teljesíti többnyire a gyermek igényeit. „Ha nem valósulnak meg azok a kicsi harcok, játszmák, amiket ők

Fontos megteremteni az egyensúlyt, hogy a képernyő használata ne váljon túl gyakorivá

pítőja. Felidézte, a kicsik eleinte kíváncsiak voltak, keresték a tekintetüket, de ahogy teltek a napok és a hetek, egyre kevésbé vonzotta a gyerekeket a virtuális találkozó, mert hiányzott az érintés. „Az óvodai oktatás része a játék, mozgunk, táncolunk, szaladgálunk, és az interakciók ekkor jönnek létre. Ez a képernyőn keresztül nem működött. És amikor néhány hónap után újra találkoztunk, az

részét az óvodában” – fogalmazott az óvónő. Mint kifejtette, a gyerekek viselkedése mérhetően változott, mert nagy részük sokkal bátortalanabb lett, pedig olyan személyekkel találkoztak, akiket ismertek, beszéltek online formában, és volt egy állandó kapcsolat. Ennek ellenére sokkal visszafogottabbak lettek, fokozatosan fel kellett építeni újra a bizalmi kapcsolatot a társak között és a pedagógusokkal is.

a játékaikon keresztül megvívni, amikor a gyermek ismét kikerül egy közegbe, és szocializálnia kellene, nem tudja ezeket lejátszani, nem tudja, hogy mit lépjen, hogy nyíljon meg, hogy nyilvánuljon meg. Minderre készíti fel a valós óvodai létben a játék, viszont az online világban ez nem valósult meg” – részletezte a pedagógus. Hozzátette, többgyermekes családokban volt lehetőség ezeket a szerepjátékokat végigjátszani, volt játszótárs, de nagyon sok esetben egy gyerek van, illetve ha nagy a korkülönbség, akkor ugyanaz a probléma áll fenn.

„Azt szoktuk mondani a szülőknek, akkor jó, ha nem felejtik el azt, hogy milyen gyereknek lenni, vagy milyen volt, és megpróbálnak társként játszani a kicsikkel. És igenis lehetnek viták, meg lehet vívni bizonyos helyzetekben a csatákat, mert ezek előreviszik a gyereket, ezáltal ő megtanul megoldani egy problémát. Ha ezt valahogy sikerül kivitelezni, akkor ez nagymértékben segít, illetve ha tudnak olyan, hasonló korú gyerekekkel találkozni, ahol létrejöhet az interakció” – mutatott rá az óvónő. Kifejtette, fontos szem előtt tartani, hogy amennyire lehet, keresni kell a gyerekkapcsolatokat, illetve a szülők figyeljenek oda jobban a gyerek bizonyos rezdüléseire. Ugyanis a gyermek ha nem is azt mondja el, ami neki rossz vagy sérelem, de a játékában tükröződik, hogy valami nincs rendben, a gyerek mindig jelzi.

Szabadtéri oktatás, kisebb létszámú csoportok

„Javasoljuk a szülőknek, hogy bízzanak a gyerekeikben, és nem kell mindig mindent tudományosan alátámasztani, hanem néha megérzésből is cselekedjünk. Mindenképpen a gyerekkapcsolatokat támogatjuk, akár szabadtéren is. Nagyon sok olyan tanintézet van, óvodáknál főleg, ahol nagy az udvar, lehet vinni a gyereket. Mi a garast a szabadtéri oktatás mellett tettük le, mert ha hűvösebb is van, a gyerekek feltalálják magukat, és csak alkalmazkodóbbak és rugalmasabbak lesznek ezáltal” – fogalmazott a szakember, aki a vírusra való tekintettel arra inti a szülőket, hogy merjék kicsi közösségbe vinni a gyerekeket, ha ugyanazok az emberek járnak oda.

Mikó Zsuzsanna a következő tanévvel kapcsolatban elmondta, ők továbbra is arra koncentrálnak, hogy kis létszámú

Nagyon sok mindenre felkészíti a gyereket a játék a valós óvodai életben

csoportok legyenek, és az oktatásnak még nagyobb részét a szabadban végezzék.

„Ha a harmincfős csoportok helyett 15-20 fős lenne, nem kellene szétválasztani egy adott közösséget, ami összezokott. Ilyen kicsi létszámmal a pedagógus is jobban tud foglalkozni, és a gyerekek is jobban tudnak tanulni, játszani, interakcióba lépni. Ez a helyzet ráébreszthetne arra, hogy meg kellene reformálni a tanügyet” – mondta az óvónő. Hozzátette, bízik abban, hogy ha a tanügy most megpróbálja a nagy csoportokat kis csoportokra osztani, akkor rájön, hogy ez milyen jól működik, és talán már pár éven belül kis létszámú csoportokat hoznak létre.

Számos kérdést felvet az új tanév

Ugyanakkor egy györfalvi anyuka érdeklődésünkre elmondta, kislánya jól élte meg, hogy néhány hónapig szünetelt az óvodai oktatás. „Valahányszor kérdeztük, hogy hiányzik-e neki az óvoda, a válasz az volt, hogy nem. Azt is mondta, hogy szereti a koronavírust, mert a szüleivel lehet” – emlékezett vissza az öt éves kislány édesanyja. Hozzátette, a kicsinek leginkább a barátjánője hiányozott az elmúlt hónapokban.

Rámutatott, az első két hónapba otthonról dolgoztak férjével, így hármasan telt a karantén. Mint mondta, nem volt könnyű mindent összeegyeztetni, de átvészelték.

A pedagógusok az óvodai oktatást valamelyest helyettesítő foglalkozásokat osztottak meg naponta a tematikus Facebook-csoportban. Élő foglalkozásokat nem tartottak, egy találkozó volt a Zoom platformon keresztül. A Kolozs megyei faluban élő anyuka elmondta, sajnos kevés foglalkozást sikerült megvalósítani, mivel dolgozniuk kellett. Viszont az óvodai játékokat próbálták pótolni, amikor lehetett kislányukkal foglalkoztak, társasjátékoztak, tollasoztak.

A következő tanévet illetően úgy fogalmazott, tartanak tőle, ugyanis koronavírus nélkül is megbetegedtek az elmúlt években ősszel-télen. „Sok a bizonytalanság: mehet-e mindenik gyerek egyszerre, aki normálisan egy csoportban volt? Mi történik, ha náthás lesz az egyik gyerek? Tesztelnek, nem tesztelnek?” – osztotta meg aggályait az anyuka.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

Szakemberek szerint a szülőknek először a saját szorongását kell legyőznie

A bátorság próbája: pozitív járványmagyarázat gyerekeknek

A riogatást mellőzve, pozitív történetként kell előadni a gyerekeknek a járványügyi helyzetet, például hogy most mindnyájan elhatároztuk, megvédjük magunkat, mert annyira ügyesek vagyunk – fogalmazott dr. Bagdy Emőke hírneves magyarországi klinikai szakpszichológus az MTVA műsorában.

„A gyerekeknek a saját níveljén magyarázatra van szüksége, és nem riogatjuk, nem fokozhatjuk a félelmét azzal, hogy a sajátunkat kivetítjük rá” – mondta dr. Bagdy Emőke klinikai szakpszichológus az MTVA. Ez itt a kérdés című, szeptember 2-ai műsorában. A neves magyarországi szakember szerint a koronavírus-járvány veszélyét a szülőknek olyan módon kellene a gyerek tudomására hozniuk, hogy elmagyarázzák: komoly dologról van szó, édesapa betartja a szabályokat, mindannyian betartjuk, és vigyázunk egymásra.

Nem vezet sehova a riogatás

„Talán a gyerek az allergiabetegség fonalán megérti: ha feltesszük neki a kérdést, hogy tudod mi az allergia, miért tüsszögsz? Mert beszívtál valamit, ami úgy került beléd, hogy nem is vetted észre. Most képzelj el, hogy van egy ennél kicsit veszedelmesebb dolog, ezért nem szeretnénk, hogy megbetegedj sem te, sem én, mindannyian talpon szeretnénk maradni” – magyarázta a pszichológus. Hozzátette, a legkisebbek nem is értik ezt az egészséget, ha elmesélünk nekik történeteket, még akkor sem. Esetükben a riogatás végképp nem éri meg, pozitívan lehet előadni a történetet, például hogy most mindnyájan elhatároztuk, megvédjük magunkat, mert annyira ügyesek vagyunk. „Olyan ez, mint egy nagy próbatétel, figyeld meg, mindenki beáll a sorba, megnézzük, hogy milyen fegyelmetek vagyunk. A nagycsoportosoknak bármilyen mesébe csak a pozitívat kell beleszólni, hogy ez a bátorság próbája. Én mindenkit a legnagyobb tisztelettel arra kérek, hogy vegye úgy ezt a helyzetet, hogy noha az első részét

megúsztuk, ez most még súlyosabb azáltal, hogy egyfajta könnyelműség vagy egy hitetlenkedő, tagadó lélektani elhárítás kúszott be a köztudatba” – hívta fel a figyelmet a szakember.

Ne maradjanak a dolgok kibeszéletlenül

Egyébként az UNICEF Magyarország is próbál segíteni a koronavírus idejére készített „gyerekügyi gyorstalpalóval”, amelyben Peer Krisztina óvodapszichológus segít a kisgyermekes szülőknek.

A legkisebbek nem is értik ezt az egészséget, ha elmesélünk nekik történeteket, még akkor sem. Esetükben a riogatás végképp nem éri meg, pozitívan lehet előadni a történetet.

Mint mondta, fontos, hogy a szülő először a saját fejében rendezze a gondolatait, esetleges szorongásait. A gyerekek nagyon jól tudnak alkalmazkodni az új helyzetekhez, rugalmasak, ha mi jól tudjuk kezelni a helyzetet, akkor miattuk nem kell külön aggódnunk. A gyerekek természetesnek vesznek mindent, amit mi természetesnek veszünk. „Mit jelent jól kezelni a helyzetet? A gyerekeknek érdemes elmagyarázni, hogy mi történik, mindenkinek a saját életkora szintjén. El lehet mondani, hogy bezárták az ovit, mert sok a beteg, és nem akarják, hogy mi betegek legyünk. Válaszoljunk nyugodtan

a kérdéseikre, de ne terheljük őket túl információval” – fogalmazott a szakember.

Rámutatott, ne legyen tabu sem a helyzet, sem az, ha emiatt idegesek vagyunk. Semmiképpen sem javasolt a gyerek előtt jajveszékelnünk, ám a feszültséget megérik ők is, ezért beszélni kell róla. Meséljük el, miért kiabáltunk vagy sírtunk: anyu vagy apu azért ideges, mert... Fontos, hogy ne maradjanak a dolgok kibeszéletlenül. Az összeomlás nem probléma, ha utána meg tudunk nyugodni, képesek vagyunk kommunikálni róla – magyarázta az óvodapszichológus. Azt is javasolja, hogy szabjuk meg a saját határainkat térben és időben egyaránt. Akár kicsi a lakás, akár nagy, jelöljük ki játszósarkot, pihenősarkot, munkasarkot, lehet akár egy panaszfal is, ahova a kicsi felrajzolhatja milyen gondjai voltak napközben, és azokat este átbeszélhetik. Kijelölhetünk egy sarkot, párnát, plüssfigurát, amihez odamehet akkor, ha dühös. Mondjuk ki mi is bátran, ha egy játékhoz nincs kedvünk, kérjük meg, hogy amíg anya reggel megissza a kávéját, hagyja elolvasni a híreket, tisztázzuk a feladatokat, kéréseinket – szólta a magyarországi meseterapeuta.

Úgy véli, nem kell folyamatosan a gyerekekkel foglalkozni, azonban ha vele vagyunk, akkor koncentráljunk rá, ne görgessük a híreket a telefonon. „Mindig a szülő tudja a legjobban, hogy mi kell a gyermekének” – hangsúlyozta Peer Krisztina.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

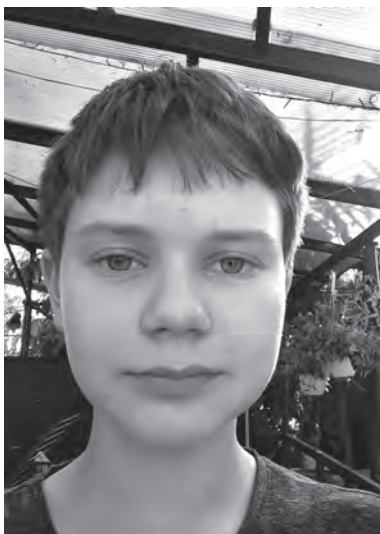

A diákok a „régimódi” oktatást választanák

Március óta tanulási témában az egyik legdivatosabb kifejezés az online oktatás lett. Bár a diákok eleinte élvezték ezt a szokatlan helyzetet, időről időre egyre többen jelezték, hogy kezdenek belefásulni az egyhangú mindennapokba, már május körül sokan visszavágytak az iskolapadba és az osztályközösségbe. Szeptember elején kiderült, a tanulók teljes bizonytalanságban élnek, hiszen nem tudni, hogy ki és mikor térhet vissza az intézményesített, szemtől szembeni, személyes részvételű oktatáshoz. A gyerekek időközben túl vannak a nyári vakáció hetein, sokat gondolkodnak a tanévre, próbálnak felkészülni a különböző forgatókönyvek által nyújtott lehetőségekre. A Magyar Közoktatás a nagyváradi Ady Endre Elméleti Líceum diákjai körében érdeklődött arról, hogy miként telt a három hónapos szünet, illetve mire számítanak a 2020–2021-es tanévben.

Hosszú távon nem megoldás a távoktatás

Varga Zoltán tizedik osztályba készül, a nyara pedig elmondása szerint szuperül telt. „Mivel falun élünk, ezért nem éreztem a bezártságot” – mondta a diák, aki szabadidejének jelentős részét a házuk kertjében és a zöldövezetben töltötte. Zoltán az iskolakezdést izgatottan várja, bár mivel bentla-

Varga Zoltán,
10. osztályos

kásban él, ezért nagyon bizonytalan a következő tanévvel kapcsolatban. „Nem tudunk mást tenni, mintsem várni a helyzet javulását” – mondta a Bihar megyei fiatal. Az ady diák szerint a lehetséges forgatókönyvek csak zűrzavart okoznak, hosszú távon ugyanis nem megoldás a távoktatás. „Ez csak szükséghelyzetre való. Ugyanakkor, ha nincs

Zsóri Réka,
12. osztályos

más lehetőség, akkor a hibrid oktatás is elfogadható lehet” – zárta gondolatait a Nagyváradon tanuló fiú.

Zsóri Réka utolsó nagyvakációját töltötte, hiszen a most következő tanév végén fog érettségizni. Elmondása szerint a nyara sokkal nyugalmasabban telt az előző évekhez képest, hiszen sokkal kevesebb programon és eseményen vett részt, mint eddig. „Így több időt tölthettem itthon a családdal és a barátaimmal” – mondta a végzős lány. Rékának az iskolakezdéssel kapcsolatban az a megérzése, hogy csoportokban fognak órákra járni, így elkerülve a nagyobb tömegeket. „Ennek ellenére reménykedem abban, hogy hamarosan minden rendbe jön, és a megszokott körülmények között visszatérhetünk az iskolába” – árulta el vágyait lapunknak a tanuló. „A hibrid oktatás számomra nagyon kétoldalú lenne: egyrészt mivel internátusban lakom, ezért többet lehetnék otthon, ami nagyon jó, másrészt viszont a tananyag megértése nehezebbé válna” – mondta el őszintén a 12. osztályba készülő diák, aki mind a mai napig a „régimódi” oktatást tartja a legjobb alternatívának.

Nem helyettesíthetőek az iskolai körülmények

Mátyás Géza szintén utolsó iskolai évére készül, így neki is ez volt az utolsó igazi nagyvakációja diákként. Bár a nyári szabadság a feltöltődésről és a barátokkal töltött időről szokott szólni, ezen a nyáron neki is korlátoznia kellett társas tevékenységeit. „Ez sokaknak, köztük nekem sem tetszett, de így legalább több időt fordíthattunk családtagjainkra” – mondta a végzős diák. A következő tanévtől egyszerre fél és válik izgatottá, bár ennek legfőbb oka nem a vírushoz köthető. „Azért nagyon remélem, hogy ezt a helyzetet jól

oldják majd meg a tanügyben, és logikus döntést fognak hozni” – fogalmazott Géza. Mint kifejtette, a hibrid oktatásban ugyanakkor nem hisz, mivel véleménye szerint úgysem tudják úgy kivitelezni majd, ahogyan azt tervezik. „Az ott-hon tanulás a motivált diákoknál működhet, de semmiképp sem tudja helyettesíteni az iskolai körülményeket. A diákok nagy része nem elég elkötelezett ahhoz, hogy magától

Máttyás Géza,
12. osztályos

tanuljon” – véli az adys végzős, aki szerint nagyon fontos, hogy vigyázzunk magunkra és társainkra, de a közoktatást az iskola falain belül is kivitelezhetővé kell tenni.

„Az én nyaram hasonlóan telt, akárcsak az előző években” – árulta el a Magyar Közoktatásnak Ács Kristóf, aki nem érzett a vakáció során semmiféle változást, sőt talán ez volt az évének egyetlen szakasza, amely a megszokott módon telt.

„Ez sokaknak, köztük nekem sem tetszett, de így legalább több időt fordíthattunk családtagjainkra” – mondta a végzős diák. A következő tanévtől egyszerre fél és válik izgatottá, bár ennek legfőbb oka nem a víruszhoz köthető. „Azért nagyon remélem, hogy ezt a helyzetet jól oldják majd meg a tanügyben, és logikus döntést fognak hozni.”

„Még a hajnali felkelést is várom”

„A jelenleg is érvényben lévő korlátozások nem akadályoztak meg minket abban, hogy elmenjünk a hegyekbe nyaralni, ahol ugyanolyan jól éreztük magunkat, mint tavaly” – mesélt vakációs élményeiről a Bihar megyei diák. A most nyolcadik osztályba készülő tanuló már nagyon várja az iskolakezdést, hiszen a bezártság a tavalyi tanév második félévében nagyon kellemetlenül érintette. „Talán életemben először van velem

ilyen, de még a hajnali felkelést is várom” – mondta nevetve az Ady Endre-Líceum diákja, aki szerint azonban az érzelmeknek nem szabad az éppen aktuális körülményekre hatással lenniük. „Nekem most az a legfontosabb, hogy fel tudjak készülni a tanév végi vizsgákra, így a három lehetséges forgatókönyv közül egyértelműen a hagyományos oktatás mellett teszem le a voksom” – árulta el lapunknak Kristóf, aki szerint a szabályok betartására sem a tanárok, sem pedig a diákok nincsenek teljesen felkészülve. „Egy nagyobb iskolában, ahol több száz diák tanul, nagyon nehéz úgy kialakítani a termekben a székek és padok elrendezését, hogy megtartsuk egymás között a kellő távolságot” – véli a partiumi iskolás, aki szerint összességében hiába lenne ez az egyik alternatíva, ha egyszer nem lehet megvalósítani. A távoktatással kapcsolatban rossz tapasztalatai vannak, hiszen véleménye szerint a leckéket nem lehet megérteni a képernyőt bámulva. „Ez az egész nem volt előre kitalálva, senki nem számított erre a helyzetre – bár amire kötelezővé vált az online oktatás, már egy hónap is eltelt, így ki lehetett volna találni egy megfelelő módszert” – dorgálta meg kissé a rendszert a váradi fiú. Mint fogalmazott, ha ismét ilyen típusú oktatásra kerül sor, reményei szerint akkor már felkészültebben vágnak neki. „A hibrid oktatás ugyanakkor a világ legértelmetlenebb ötlete. A tanárok kénytelenek lesznek ugyanúgy tanítani, mintha mindenki otthonról tanulna, tehát megint érthetetlenül kell elmagyarázzák a tananyagot. Emellett a hibrid oktatás nincs tekintettel az egészségügyi helyzetre sem, hiszen a tanulók hetente cserélődnek, így pedig mindenki veszélybe kerül” – vélekedett Kristóf.

„Minden nyári tervem elszállt”

A 16 éves Péter-Pakó Henrietta most készül tizenegyedik osztályba, elmondása szerint pedig az idei nyara gyorsan és eseménytelenül zajlott. „Mivel diákmunkán voltam majdnem egész nyáron, ezért valahogy eltelt, de minden tervem – a fesztiválok, a koncertek és a táborok – elszállt. A legjobban ezeket sajnálom” – árulta el érzéseit lapunknak az adys diáklány. Az iskolakezdéssel kapcsolatban ugyanakkor kételyek övezik mindennapjait. „Mivel ez lesz az érettségi előtti utolsó előtti tanévem, ezért fontosnak tartom, hogy mi is mehessünk iskolába, és a saját tanterünkben,

Péter-Pakó
Henrietta,
11. osztályos

előben tanuljuk” – mondta Henrietta, aki az internetes videóhívásokkal nincs teljesen kibékülve, ennek fényében tehát a hagyományos oktatást pártolja. „Nem hiszem, hogy képes lesz minden tanuló napi 7-8 órát maszkban és kesztyűben ülni, valamint megtartani a kétméteres távolságot. Önmagamat ismerve én biztosan megszegném” – vallotta be őszintén a nagyváradi lány, aki szerint a hibrid oktatás is kivitelezhető lehet ideig-óráig, viszont egyáltalán nem biztos ennek hosszú távú hatékonysága.

„Rengeteg ijesztő képet találtam az interneten, ahol a gyerekek maszkban, illetve külön parcellákban, szinte vitrinekben ülnek. Mivel a remény hal meg utoljára, én továbbra is abban bízom, hogy nem hasonló körülmények között fog folytatódni az oktatás” – árulta el lapunknak vágyait a partiumi tanuló.”

Félelem és bizonytalanság

A szintén tizenegyedik osztályba készülő Papp Hunor vakációja a helyzethez képest nagyon jól telt. „Mivel az országban kellett maradnunk, ezért lehetőségem volt felfedezni fantasztikus romániai helyeket” – mesélt nyári élményeiről a diák. A jelenlegi helyzettel azonban egyáltalán nincs kibékülve, a mostani bizonytalanság félelemmel tölti el,

Papp Hunor

ami a tanév kezdetével egyre inkább fokozódik. „A hibrid oktatás tűnik számomra a legjobb ötletnek, amely a bentlakásban élőknek és az ingázóknak nagyon sokat könnyítene az életén, hiszen jóval kevesebbet kellene hazá- és visszautazgassanak az iskola miatt” – árulta el meglátását a Váradon tanuló licista.

„Nos, bevallom, elég kilátástalannak indult a nyaram, ugyanis a vírus mindenre rányomta a bélyegét – mind a fesztiválokra, mind a nyaralásra” – kezdte mondandóját Nagy-Kovács Zsanett, aki ahogy enyhítettek a szabályokon, egyre több szabadtéri programon vett részt, amitől már egy fokkal jobban viselte a fél éve tartó helyzetet. Az iskolakezdés kapcsán nincs meg az előző években jellemző izgatottság a partiumi lányban, hiszen érzi, hogy egy teljesen új helyzet vár rá.

Nagy-Kovács Zsanett

„Visszasírom, amikor nyűg volt iskolába menni”

„Rengeteg ijesztő képet találtam az interneten, ahol a gyerekek maszkban, illetve külön parcellákban, szinte vitrinekben ülnek. Mivel a remény hal meg utoljára, én továbbra is abban bízom, hogy nem hasonló körülmények között fog folytatódni az oktatás” – árulta el lapunknak vágyait a partiumi tanuló. Zsanett azt a lehetőséget nagyon nehezen tudja elképzelni, hogy továbbra is teljesen zárva tartsanak az iskolák. „Nem boldogultam jól az internetes platformokkal, az elmúlt félévben sem értettem meg a feladott leckéket, pedig próbálkoztam” – vallotta be a tizenegyedik osztályos lány. Hozzátette, az is nagyon zavarta, hogy hosszú órákat ült vörös, fáradt szemekkel a képernyő előtt, este pedig már csak bambán tudott pislogni szüleire. „A legjobban annak örülnék, ha sem hibrid oktatás, sem pedig távoktatás nem lenne. Egyszerűen csak azt szeretném, ha minden olyan lenne, mint régen. Azokat az időket sírom vissza, amikor még nyűg volt iskolába menni, amikor Moldován Gellért pedagógus felkapcsolta az internátusban a villanyt, és jó reggelt kívánt, vagy amikor izgultunk a padtársammal, hogy elfogadható jegyeket kapjunk a fizikarögtönzésünkre. Biztosíthatok mindenkit, hogy megtanultam jobban értékelni az emberi kapcsolatokat az elmúlt időszakban, és ha lehetne, akkor négykézláb mennék vissza az iskolába” – zárta őszintén mondandóját az adys diáklány.

SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

Minden, ami a nyelvvel történik, az a nyelvközösségekben történik

Az erdélyi magyarságnak a magyar nyelvhez való viszonyát, a nyelvnek az elmúlt évtizedekben körvonalazó helyzetét, folyamait vizsgálja interdiszciplináris megközelítésben, azaz több tudományterület irányából az a kötet, amelyet a Kolozsvári Magyar Napokon mutattak be augusztusban. A magyar nyelv Romániában (Erdélyben) című, frissen napvilágot látott könyv bemutatóján a két szerző, Péntek János nyelvészprofesszor, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja, valamint Benő Attila, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem nyelvtudományi intézetének vezetője azt a szerteágazó kérdéskört érintette, amelyet a kötetben szereplő írások felvázolnak. A beszélgetést Biró Annamária, a bölcsészkar egyetemi adjunktusa moderálta.

Az anyanyelv és a később tanult nyelvek különbségei

Mint elhangzott, a könyv az utolsó fejezete egy hatrészes sorozatnak, amelynek darabjai a magyar nyelv helyzetét kutatják a Kárpát-medencében a huszadik század végén. Korábban már megjelent a szlovákiai, vajdasági, ausztriai, szlovéniai és horvátországi magyarok nyelvközösségéről szóló kötet. A könyv lektora, Sorbán Angella, a Sapientia EMTE kutatási programvezetője úgy értékelte, fontos kiadvány ez az erdélyi magyar nyelv állapotáról nemcsak nyelvtudományi, hanem társadalomtörténeti, irodalomtörténeti és számos más kontextusban is, hiszen az elmúlt harminc év történéseit veszi számba letisztultan, közérthetően. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület és a budapesti Gondolat közös kiadásában napvilágot látott kötet monografikus elemzői perspektívából mutatja be az elmúlt évtizedek nyelvhasználatával kapcsolatos kutatásait az erdélyi románság, százság, cigányság társadalmi és művelődéstörténeti összefüggéseibe ágyazottan. Sorbán Angella elmondta, nyelvtörténeti, dialektológiai, oktatásügyi, társadalomszerkezeti

FOTÓ: MAGYARNAPOK.RO/

A Kolozsvári Magyar Napokon mutatták be a magyar nyelv helyzetét taglaló kötetet

elemzések, irodalomtörténeti megközelítések is szerepelnek a könyvben, amely átfogóan beszél a nyelvnek a kibertérben nyíló lehetőségeiről is.

Diagnózis és terápia

„A kiadvány a nyelvközösségek közötti hatalmi viszonyokat, a nyelvek közti kölcsönös viszonyokat is vizsgálja, az anyanyelv és a később tanult nyelvek különbségeit. A kötetből kirajzolódó szemlélet az erdélyiek körében megjelenő nyelvcsere – vagyis az anyanyelvnek a többségi nyelvvel való felcserélését – legtöbb esetben kikényszerítettnek tekinti, ugyanakkor a könyv kiemelten foglalkozik a szórvány tematikájával, a kisebbségi közösségek mozgásterével” – fogalmazott a kötet lektora. Hozzátette, a nyelvre, nyelvhasználatra vonatkozó „diagnózist és terápiát”, vagyis a cselekvési lehetőségeket is vázolja a kötet. Péntek János rámutatott, fontos tudni a trianoni évforduló kapcsán, hogy milyen következményei voltak a békediktátumnak a nyelvközösségekre nézve.

„Minden, ami a nyelvvel történik, az a nyelvközösségekben történik, és ez szoros összefüggés. Az erdélyi magyarságnak a magyar nyelvhez való viszonyát az elmúlt harminc év perspektívájából vizsgáltuk. Két nagy terepmunka előzte meg a kötet megírását: egy 1996-os és egy 2009-es szociolingvisztikai kutatás, a kettő eredményeit összekapcsoltuk” – fogalmazott a professzor.

Jellemző a felcserélő kétnyelvűség

Hozzátette, a sorozat előző kötetei a korábbi kutatások alapján rögzítették a helyzetképeket, a társadalom, a nyelv életében azonban nem a helyzetképek, hanem inkább a folyamatok a fontosak. „Mi dinamikusan néztük a magyar nyelv jövőjét Erdélyben. Nyilván prognózist mondani mindig kockázatos, de tendenciákat azért lehet látni. Trianon és 1990 is korszakhatár a Kárpát-medencei magyarság életében. Ami nem változott, az a magyar nyelvnek az államnyelvekhez való jogi alárendeltsége, ugyanakkor 1990 után a nyelvközösségek apadása,

térvesztése érzékelhető” – fejtette ki Péntek. Mint mondta, a térvesztés annak tulajdonítható, hogy az erdélyi magyarok körében kevés gyerek születik, sokan vándorolnak ki, az asszimiláció mértéke is jelentős. „Jellemző a felcserélő két-nyelvűség, amiről akkor beszélünk, ha egyik nyelv felváltja a másikat. A nyelvi asszimilációt pedig nehéz befolyásolni: ez nem is nyelvészek feladata. 1990 után a kisebbségi érdekvédelem a nyelvi jogi alárendeltség javítására tett kísérleteket. Ezzel kapcsolatban mi kritikusabbak vagyunk a politikusoknál, akik nyilván saját érdemeiket szokták kiemelni” – fogalmazott Péntek János. A professzor arról is beszélt: kedvező fejleménynek lehet tekinteni, hogy míg Trianon és 1990 közt az egyes régiók nyelvhasználatára távolodott egymástól és az anyaországi nyelvhasználatától, addig az elmúlt 30 évben a különböző nyelvváltozatok közeledni látszanak egymáshoz.

A nyelvhasználatra vonatkozó „terápia”

„Az erdélyi magyar nyelvnek mindig is volt egyfajta »mássága«, ami megkülönböztette az anyaországitól. 1920 után hatalmi kényszer határozta meg az állam nyelvvel való kontaktust: leépültek a magyar szaknyelvek, sok román szó jelent meg. Ez a folyamat az elmúlt száz évben változó intenzitású volt” – fejtette ki Péntek János. A professzor hangsúlyozta, a nyelvhasználatra vonatkozó „terápia” legfontosabb kérdése az, hogy milyen a nyelvhasználat az oktatásban, az iskolákban, egyetemeken, illetve milyen minőségű a magyar nyelv és irodalom oktatása. „A magyar nyelvközösségek belső kohéziója létfontosságú, közben meg lazulni látszik. És természetesen az is lényeges, hogy milyen a közösségek érdekképviselője, milyen a felelősök felelőssége” – mutatott rá Péntek János. Benő Attila arról beszélt, hogy bár a politikusok általában egységesen szoktak beszélni az erdélyi magyarság anyanyelv-használatáról, fontos különbséget tenni régiós szempontból, hiszen nem mindegy, hogy Székelyföldön, a szórványban, avagy az úgynevezett átmeneti régióban élőkől van-e szó.

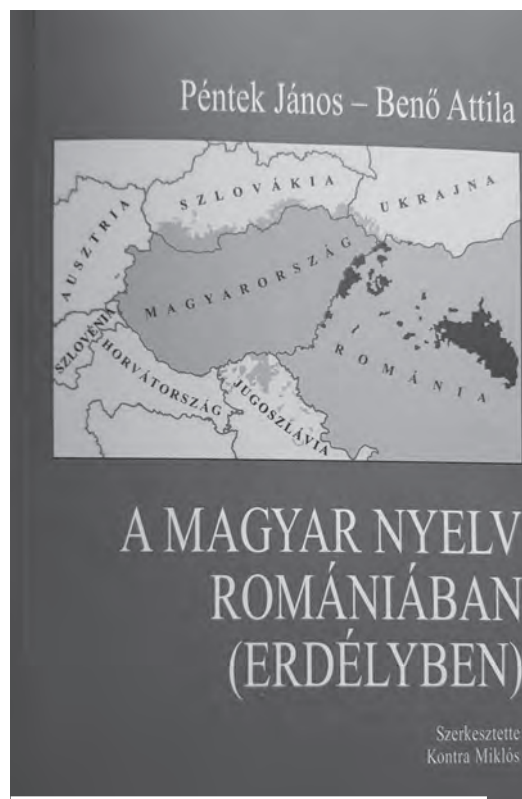
„Szeretünk panaszkodni”

„A politika általában egységes megoldást akar az erdélyi magyarság anyanyelvhasználati gondjai számára, holott

régiók szerint változó, árnyalt a helyzet. Ezt a sokszínűséget is bemutatja a kötet” – mondta Benő Attila. Arra is kitért, általában szeretünk panaszkodni a körülményekre: az államra, az adott helyzetekre, de az, hogy milyen lesz az erdélyi magyar nyelv jövője, sok tekintetben a beszélőn, a közösség viszonyulásán múlik, és az sem mindegy, hogy miként beszélünk magáról a nyelvről, a nyelvközösségekről – hiszen ez is meghatározó lehet. A kötet megírását megelőző felmérések eredményeiből az derült ki, hogy az erdélyi magyarok körében a magyar nyelvnek van tekintélye, presztízse: a több ezer megkérdezett legnagyobb hányada úgy tartja, hogy Erdélyben beszélik a legszebben a magyar nyelvet. „Ha egy közösség nagyra becsüli az anyanyelvét, az a megmaradás egyik záloga lehet” – mondta Benő Attila. Kétnyelvűek-e az erdélyi magyarok? A rendezvényen elhangzott, tisztázni kell azt is, mit jelent a „kétnyelvűség” kifejezés. Benő Attila azt mondta, a kötetben a kétnyelvűséget tágabban értelmezik: nem abban a gyakran használt értelemben, hogy valaki vegyes házasságba születik, és anyanyelveként használja a két nyelvet, hanem úgy, hogy valaki az anyanyelvén kívül egy másik nyelven is ért, beszél legalább társalgási szinten. „Ebben az értelemben az erdélyi magyarok kétnyelvűek, hiszen legnagyobb hányaduk valamilyen szinten ismeri, használja a románt” – mondta Benő Attila.

Nem a „blokk” szótól kell félni a magyar nyelvet

Péntek János rámutatott, létezik az úgynevezett instabil felcserélő kétnyelvűség, amikor nem az anyanyelv, hanem a másik nyelv válik dominánssá, ennek a jelenségnek rengeteg változata, fokozata van. „Az erdélyi magyarság számára az ideális a magas szintű, anyanyelv-domináns kétnyelvűség lenne. Az anyaországon kívüli régiókban az anyanyelvnek nagy szerepe van az identitás meghatározásában. Ugyanakkor azt is látni kell, mennyire különbözik Erdélyben a magyar nyelv „külső” és „belső” értékelése. A magyarok nagyra értékelik anyanyelvüket, de a románság részéről sok esetben nagyon becsmerlő kijelentések hangzanak el róla” – fogalmazott Péntek János.

Elhangzott: tisztázni kell azt is, mit jelent a „kétnyelvűség” kifejezés

Mitől kell félni Erdélyben a magyar nyelvet? – tette fel a kérdést Péntek János. Mint kifejtette, nem a „blokk” vagy a „buletin” szó használatától (egyébként meg semmivel sem jobb a „blokknál” a Magyarországon használt „panel” kifejezés). „Nem az egyes szavak használatától kell félni a nyelvet, hanem arra kell hangsúlyt fektetni, hogy megfelelő anyanyelvi műveltsége legyen az erdélyi magyarságnak” – mutatott rá a professzor. Arra is kitért, az oktatás nyelvjárássellenes volt, és egységesítő tendenciát mutatott, ami nagy hiba. „Az erdélyi magyar nyelv nyilván más Kalotaszegen, a Székelyföldön, Kolozsváron, illetve más helyeken. A változatok gazdagságát, színességét kell értékelni. Ahogy Kazinczy is mondta, a sokféleségben van a nyelv egysége. És annak nincsen értelme, hogy egy színtelen nyelvet kövessünk” – mutatott rá Péntek János.

KISS JUDIT

mko@communitas.ro

„Nem kell tanulni, de mégis tanulunk”

Mi történik, ha összekeverjük a vulkánokat, a dinókat, a régészetet és a kozmikus teret? – ez volt a címe az idei nyári múzeumpedagógiai foglalkozásnak, amelyet július–augusztus folyamán szervezett a Maros Megyei Múzeum régészeti és történelmi részlege 6 és 12 év közötti gyerekeknek.

Gyerekek „tanítószerpben”

A nyolc találkozáson rendszeresen tíz gyerek vett részt. Ahogy érdeklődésünkre Angela Säplăcan múzeumpedagógus elmondta, a világjárványra és az egészségügyi óvintézkedésekre való tekintettel az idén korlátozott számú érdeklődőt fogadhattak csak, azokat, akik elsőként iratkoztak fel a szerdánkénti tevékenységekre. Az előző években vegyes csoportoknak tartották a múzeumpedagógiai tevékenységeket, román és magyar ajkú gyerekeknek, az idén viszont úgy alakult, hogy csak magyar gyerekek jelentkeztek. „Szeretem, ha vegyes csoportnak tarthatjuk a foglalkozásokat, hogy legalább itt együtt legyenek, találkozzanak magyarok és románok” – magyarázta a muzeológus. Hozzátette, a foglalkozássorozat így is jól sikerült, hiszen sokat gazdagította az ő magyar nyelvű szókincsét, számos kifejezést tanult meg magyarul a gyerekektől, akik szívesen segítettek neki egy-egy szó vagy mondat kiejtésében, megszerkesztésében.

Biztos pont a hétköznapiakban

A két hónapon át tartó találkozások nagyon hasznosak voltak, jó hangulatban teltek, a gyerekek szerették. Ezt ők is elmondták, illetve az őket elkísérő szülők is. „Örvendtem ennek az egész nyári vakáción át tartó lehetőségnek, biztos pont volt a gyerek hétköznapijában, hogy szerdán korábban kell kelni, mert 9-kor kezdődik a múzeumban a tevékenység” – magyarázta egy édesanya, aki azt is elmondta, hogy a gyereke játékosan tanult, új információkkal gazdagodott, a témakör pedig amúgy is érdekelte, a vulkánok, a dinók, a bolygók mindig érdekesekek a 8-9 éves gyerek számára.

Angela Säplăcan múzeumpedagógus tartott foglalkozásokat a nyáron Marosvásárhelyen

Ahogy a tevékenység címe is sugallta, ha összekeverjük a vulkánokat, a dinókat, a régészetet és a kozmikus teret, akkor érdekes dolgokat tudunk meg a régmúltról, a természeti jelenségekről, a kétezzer évvel ezelőtti városról, az akkor élt emberek hétköznapijairól, szokásairól.

Mini vulkánkitörés, szemléltetésképpen

Az első tevékenységen a résztvevőknek a múzeumpedagógus a vulkánokról beszélt, rövid filmet vetített a legismertebb tűzhányókról, majd papírból, műanyag tasakból elkészítették azok mását. Szólabikarbónából és ecetből, vízfestékből még a kitörést is imitálták, azt, hogy hogyan folyt le a láva a hegy oldalán,

hogyan öntötte el az alatta lévő településeket.

Az azt követő szerdán a vulkánok és a dinoszauruszok volt a téma, megtanulták, hogyan éltek a dinók, és mi történt velük, miért pusztultak el, mi köze volt a vulkánoknak az eltűnésükhöz. „Ez nagyon érdekes volt, mert jártam már dinóparkban, ahol egy vulkánt is építettek. Láthattuk, mi történt a dinókkal, de az iskolában is tanultunk már erről” – válaszolta kérdésünkre a 9 éves Anna. Azt is elmondta, hogy mindig szívesen vesz részt az ilyen jellegű tevékenységeken, mert úgy tanul új dolgokat, hogy közben játszik. „Mintha csak játszánánk, és közben beszélgetnénk. Olyan, mint egy iskola, de annál sokkal jobb, hiszen nem kell tanulni, de mégis tanulunk itt” – mondta a kislány.

Pompeji és az ókori kultúra

A foglalkozásokon teret kapott Pompeji és az ókori római kultúra ismertetése is. A rövid filmvetítés után a római kori, Pompeji-minta alapján mozaikot, freskót készítettek, ismerkedtek a város életével, azzal is, hogy mi történt az utolsó nap, mikor kitört a Vezúv. Várostörténet, építészettörténet, művészet, régészet, konzerválás, a korabeli talált tárgyak gondozása, ápolása – ez mind szerepelt a programban 9 órától 12-ig. „Interdiszciplináris foglalkozásokat tartok, hiszen minden összefügg mindennel. A naprendszer a bolygókkal és a csillagokkal hatással van a bolygónkon kialakult életre, de ami a régmúltban történt az is befolyással van a mai ember életére is, a régészet a fizikával, a vegyészettel, a biológiával, az időjárás alakulásával is összefügg” – magyarázta Angela Säpläcan, aki már több mint tizenöt éve tart múzeumpedagógiai tevékenységeket gyerekeknek. Kifejtette, azt tapasztalja, hogy az ilyen jellegű oktatást kedvelik a kisiskolások, szívesen vesznek részt azokon, és tanulnak új dolgokat.

Naprendszer fogpiszkálóból

A különböző történelmi korok mellett a csillagászatba is betekintést nyerhettek a kicsik, akik az egyik szerdán a naprendszerünk felépítését tanulták meg, majd készítették el annak mását habszivacsból, fogpiszkálóból, és színezték ki vízfestékekkel. A muzeológus azt is elmagyarázta nekik, hogyan kell kiszámítani a Nap és a különböző bolygók, vagy a Föld és az égbolton látható csillagok közötti távolságot. „Megértettem, hogy nyáron miért van ilyen meleg, és télen hideg, miért süt többet nap nyáron, mint télen, megtanultam, milyen az ellipszis pálya, amelyen a Föld forog a Nap körül” – magyarázta a harmadik osztályos Kitti, aki barátnőjével valamennyi tevékenységen részt vett. „A fiúkat főleg a dinoszauruszok iránti érdeklődésük vonzotta a múzeumba, hiszen 6-7 évesen szinte mind ismerik már a különböző őshüllők megnevezéseit, táplálkozási szokásait” – magyarázta egy nagypapa, aki unokáját várta a vármúzeum belső udvarának bejárata előtt. „Szívesen jön az unokám, ezeken a napokon a felkeléssel sincs gond. Élvezi, hogy filmet is vetítenek nekik, és

Tudásra szomjas gyerekek vettek részt a nyári foglalkozásokon

FOTÓK: PATÓCS ROBERT

hogy kézműves tevékenységet is tartanak” – tette hozzá.

Úrutazás és űrlaborkészítés

A gyerekek a Marsra is „elrepültek”, űrhajót készítettek, és a vörös bolygóval ismerkedtek, megtanulták, hogy a naprendszerünk legnagyobb vulkánja a Marson található, de tanultak azokról a fagyos vulkánokról is, amelyek nincsenek a Földön. „Azt is belefoglaltam, hogy milyen elméletek léteznek a földönkívüliek léteivel kapcsolatban, miért hisznek egyesek a földönkívüliek létezésében, vagy miért gondolják, hogy azok ellátogattak a mi bolygónkra is” – mondta Angela Säpläcan, aki a gyerekekkel az űrutazás és űrlaborkészítés után egy földönkívüli karnevállal zárta a nyolcrészes sorozatot augusztus utolsó szerdáján.

A tevékenységek nagyon jól sikerültek, még a vártnál is jobban – mondta a muzeológus, hiszen a sorozat indulásakor nem lehetett tudni, hogy mit

hoz a jövő, de az időjárás is kedvezett, hogy kint tartózkodhassanak az udvaron, azonkívül pedig az előírt távolságot is betartották a gyerekek egymás közt, amikor vetítettek, filmet néztek, akkor valamennyien maszkot viseltek. A múzeumban a rossz időre is felkészültek, hogy amennyiben esett volna az eső, egy terem erre a célra berendezve állt volna a gyerekek rendelkezésére. Egy-egy tevékenység ára 20 lej volt, ami magában foglalta a felhasznált anyagok, – papír, ragasztó, színes festék, filctoll, tasak, stb. – árát. Ahogy Angela Säpläcan érdeklődésünkre elmondta, egy Pompeji-kiállítást terveznek Marosvásárhelyen bemutatni, ezért is kapcsolták ehhez a témához az idei nyári gyerektevékenységek tematikáját.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

Kis létszámú csoportokkal, falusi környezetben tartották meg a gyerekeknek szóló nyári programokat a Kolozs megyei Györgyfalván

Erdei vakáció a természetközelség jegyében

A gyerekek a megszokott óvodai programokon kívül kirándulásokon, nemezelő-, fafaragó, gyöngyfűző, agyagozó- és barkácsolóműhelyeken, tematikus játszóházakban is részt vettek az erdei óvoda és iskola keretében, amely a nyáron zajlott a Kolozs megyei Györgyfalván.

Az Argumentum Nostrum Egyesület erdei óvoda, illetve iskola programjai visszafogottabb formában ugyan, de idén is megvalósultak július 15. és augusztus 30. között. Az elmúlt években megszokott gyerek létszámot az idén a járványügyi szabályozások miatt nem le-

iskolatársaikkal, nem volt lehetőségük szervezett keretek között tanulni, játszani. Az elmúlt időszak különösen nehéz volt az óvodások számára, hiszen ebben a korban a közös játék, a barátokkal való együttlét a legfontosabb a gyerekek számára, ez pedig nem volt megvalósítható online keretek között. Ezért is örülök nagyon, hogy, habár az Anyó nyári óvodás csoportjai az idén nem indulhattak, a szervező egyesület megtalálta a módját, hogy legalább korlátozott létszámban elindított erdei óvoda és iskola táboraiban találkozhasanak a gyerekek” – mesélte Muszka-Pál Anna Éva, a program egyik óvónője. Hozzátette, neki a Kolozs megyei helyszín is nagyon tetszett, hiszen falusi környezetben, nagy udvaron lehetőség volt szaladgálni, körtáncokat, népi gyerekjátékokat tanulni, és a gyerekek is nagyon jól érezték magukat a friss levegőn.

A gyerekek a megszokott óvodai programokon kívül kirándulásokon is részt vettek a közeli erdőben, ahol szakemberek (biológusok, gombaszakértők) vezetésével megfigyelhették az élővilágot, a növények és állatok változatos csodáit, de ellátogattak a falubeli gazdaságokba is, ahol a háziállatokról tanultak. Az erdők, mezők kincseiből, virágból, faháncsból játékok készültek, a kiskutyák, kismacsák pedig játszótársakká váltak az erdei ovi alatt. A résztvevők nemezelő-, fafaragó, gyöngyfűző, agyagozó- és barkácsolóműhelyekben, tematikus játszóházakban vettek részt.

„Tekintettel a jelenlegi járványhelyzetre és szabályozásra, az idén nyáron sajnos nem voltak adottak a feltételek a nyári óvoda (Anyó), illetve a nyári iskola (Grund) programunk megszervezéséhez.

Döntésünk előtt alaposan elemeztük az új jogszabály nyújtotta lehetőségeket, figyelembe vettük az előző években tapasztalt fokozott érdeklődést, és be kellett látnunk, hogy az idén nyáron nem tudjuk az igényeket kielégítő módon, biztonságosan és felelősen lebonyolítani a programjainkat Kolozsváron” – mondta Fekete Emőke, az Argumentum Nostrum Egyesület elnöke, a nyári óvoda szervezője. Mint kifejtette, a nagy népszerűségnek örvendő Anyó és Grund csoportjait érintő járványügyi korlátozásokat ellensúlyozandó, az erdei óvoda/iskola csoportjaik rendhagyó módon, a foglalkozások filmezésével készültek az idén nyáron. Mivel nekik is hiányzik a sok kisgyerek, arra gondoltak, hogy online, a nyári ovi közösségi oldalán ezekkel a kisfilmekkel kedveskednek a gyerekeknek. A filmcskéket úgy állították össze, hogy a pedagógusok, szülők, gyerekek játékokat, ötleteket meríthessenek belőlük, amelyeket akár otthon, akár barátokkal is megvalósíthatnak, és amelyek emlékeztetik őket a nyári ovik hangulatára.

Az idén nyáron hat héten keresztül működtek erdei óvodás és iskolás csoportjaik, összesen 97 beiratkozott gyermekkel, korlátozott csoportlétszámmal. A gyermekek a programban részt vevő pedagógusok csoportjaiból, valamint helyi családok köréből érkeztek. A szervezők arra törekedtek, hogy minél kevesebb háztartásból érkezzenek a résztvevők a járvány terjedésének megakadályozása céljából. Az idén 10 pedagógus vállalt foglalkozásvezetést, valamint együttműködtek több műhelyfoglalkozást vagy játszóházat biztosító személlyel.

B. L.

FOTO • PIXABAY.COM

A természet közelében játszhattak az óvodások

hetett tartani, de kis létszámú csoportokkal, falusi környezetben, a györgyfalvi katolikus plébánia közösségi házának termében és udvarán zajlottak az események. Tematikus hetek keretében, a terület adottságait kihasználva, biztonságos környezetben tanulhattak, játszhattak a gyerekek.

„Az idén különösen hosszúra nyúlt a tavaszi szünet, a gyerekek március óta nem találkoztak az óvodás- és

Új, szabadon elérhető digitális tartalom, a Földabrosz

Földabrosz néven új digitális tartalom-szolgáltatást indít az Országos Széchényi Könyvtár, így csaknem ezer 1850 előtt nyomtatott térkép immár szabadon hozzáférhető – közölte a budapesti intézmény. „Folyamatosan bővülő adatbázisunk jelenleg csaknem ezer, 1850 előtt nyomtatott hazai és külföldi térképet tartalmaz, amelynek jelentős része a 18. században készült, de több 17. századi kiadás is gazdagítja a könyvtárunk alapítójától, gróf Széchényi Ferencről (1754–1820) származó gyűjteményt. Célunk sokrétű gyűjteményünk közkinccsé tétele a lehető leg szélesebb körben, kiemelt figyelemmel a középiskolai és a felsőfokú oktatásban résztvevők, valamint a kutatók igényeire” – olvasható a közleményben. Mint írják, nemzeti könyvtári küldetésüket szem előtt tartva, a kultúrkincseket jó minőségben és szabad licenc alatt publikálják, azaz a forrás megjelölésével szabadon hozzáférhetővé, letölthetővé és felhasználhatóvá teszik. A célzott kereséshez több szempontú keresőrendszer áll rendelkezésre; a böngészni vágyók földrajzi elhelyezkedés (világ, Európa, Magyarország, távoli tájak) és tematikus csoportosítás (történelmi, hadtörténelmi, város-, hajózási és általános térképek) szerint is válogathatnak. A tájékozódást a térképek részletes bibliográfiai adatainak és tartalmi elemeinek megadásával segítjük.

Török kori végvárvonal

Az anyag egyik legkülönlegesebb darabja az az 1670 és 1682 között készült térkép, amely Északnyugat-Magyarországot ábrázolja. A képen az ország nyugati sávjában húzódó – a császári fővárost, Bécs védő – török kori végvárvonal és a Bécsig húzódó mögöttes terület látható. A császári döntéshozók érdeklődésének homlokterébe tartozó vidékről készült műre valószínűleg nagy lehetett a kereslet a polgári lakosság körében is, mivel Érsekújvár elestével mindennaposá vált a török támadástól való félelem. Nem alaptalanul,

Sokrétű gyűjteményt tett közkinccsé az Országos Széchényi Könyvtár

hiszen 1683-ban a török főerők Bécs ostromára indultak. A külföldi anyagrészben az európai területek mellett Tűzföldtől Kubán keresztül Szumátráig számos különleges tájat bemutatunk. A válogatás legrégebbi darabja egy 1614-ben készült, az ókori Görögországot ábrázoló történelmi térkép. A portugálok által a 16. században alapított Olinda (Brazília) holland elfoglalását bemutató 1630-as térkép az úgynevezett újságtérképek egyik példája. Ezek látképeket, térképeket és életképeket esetenként többnyelvű, szöveges ismeretőkkel egyesítő grafikai kiadványok, amelyek a 17. század első felében váltak népszerűvé Hollandiában.

Kiemelt történelmi értékű dokumentumok

Az 1700-as években megnőtt az érdeklődés az antik – így az ókori római – kultúra iránt, ezért Pompeji feltárása is új stádiumába lépett a 18. század közepére. A munkálatokat 1748-ban kezdték el, de a várost csak 1763-ban, egy ókori felirat

alapján tudták végleg beazonosítani, és ekkor vált látogathatóvá is. Pompeji város Francesco Piranesi (1758/1759–1810) alkotta térképe hosszú ideig az egyetlen kartográfiai ábrázolása volt a tragikus sorsú, a Vezúv Kr. e. 79-es kitörése következtében elpusztult városnak, amelyet hatalmas hamu- és kőzettömeg temetett el. A térkép 1785 és 1793 között háromszor is megjelent, az adatbázisban látható példány a második, 1788. évi kiadás. „A dokumentum kiemelt történelmi értékét az adja, hogy pontos képet ad az ásatások akkori állapotáról. A Földabrosz szolgáltatást folyamatosan bővítjük térkép-, plakát- és kisnyomtatványtárunk változatos gyűjteményének további részeivel, azonos nevű térképtörténelmi blogunk pedig megújul, s a későbbiekben az oldal szerves részét alkotja majd” – szól a közlemény.

Az adatbázis elérhetősége: <https://foldabrosz.oszk.hu/>.

K. J.

Gyerekeknek is szóló animáció készül Orbán Balázsról

Erdélyi témájú filmek is támogatást kaptak a nyáron a budapesti Nemzeti Filmintézetétől: köztük Fazakas Szabolcs székelyudvarhelyi alkotó Orbán Balázsról szóló animációja, amely eddig nem ismert történeteket mutat be a „legnagyobb székely” kalandos életéből. A készülő moziról Fazakas Szabolcs elmondta: Orbán Balázs jegy-

három, elveszettnek hitt jegyzetfüzete titka nyomába ered. Fazakas Szabolcs, aki egyébként a legendákat, mondákat gyerekek számára animációkon megörökítő Székelyföldi Legendárium vezetője, ötletgazdája, és eddig 13 animációs filmet készített, úgy fogalmazott, gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt fog szólni a film, rengeteg érdekesség-

a Legendárium által működtetett Orbán Balázs-múzeumot, ahol a jövőben a tervek szerint folyamatosan vetíteni fogják több nyelvre lefordítva. Több éve gyűjtjük a múzeum számára a hagyatékot, Udvarhelyről, Budapestről, Franciaországból és sok helyről. Az Orbán Balázsról szóló hatalmas információhalmoz birtokában a karantén ideje alatt jött az ötlet, hogy elkészítsük az animációt. Történészek segítségét is kértem a forgatókönyvhöz” – mondta a rendező a filmről, amelyen 30 fős csapat dolgozik. A „legnagyobb székelyről” szóló animáció címe még változhat, tizenöt percesre tervezik, de előfordulhat, hogy hosszabb lesz, 24 perces, mert olyan sok mindenről szeretne beszélni, hogy nem fog beleférni 15 percbe. Fazakas Szabolcs azt is elmondta, sokan nem tudják, hogy Orbán Balásznak Udvarhelyen volt egy Konk Ármin nevű patikus barátja, akinek sok köze van a noteszek megtalálásához, amelyek később a sepsiszentgyörgyi, a csíki, valamint a kolozsvári levéltárba kerültek.

A titokzatos füzetek

„A füzetek Orbán Balázs halála után kerültek elő, a keresztyúri unitárius gimnázium archívumában őrizték őket. A film részben a noteszek előkerüléséről szól fikciós megközelítésben. Összekapcsolunk valós és kitalált történeteket, hiszen rengeteg pletyka élt például Orbán Balázs halálát illetően is” – fejtette ki az alkotó. Rámutatott, a pletyka szerint Faragó Anna, a „legnagyobb székely” bejárónője szerelmes volt a gazdájába, de ékszereket lopott el szejkai villájából, Orbán Balázs pedig nem csinált ebből rendőrségi ügyet, ugyanakkor olyan pletyka is szárnyra kelt, hogy a legnagyobb székelyt megmérgezték. „A forgatókönyv összefüggéseket keres a megmérgezés, a rablás közt, hogy Konk Ármin miként talált rá a jegyzetfüzetekre, amelyekben fontos információadálékok,

Korabeli foták jelenítik meg az animációban látható helyszíneket

zetfüzeteinek grafikai stílusa lesz az animáció alapja, amely számos fontos és rejtélyes elemét emeli ki a gazdag életútnak. Több erdélyi témájú film kapott gyártási támogatást a magyarországi Nemzeti Filmintézetétől, amely összesen 10 animációs és 24 ismeretterjesztő filmnek szavazott finanszírozást több mint 260 millió forint értékben. Az animációs filmes mezőnyben Fazakas Szabolcs is támogatást nyert: a székelyudvarhelyi alkotó Orbán Balázs, a legendagyűjtő munkacímével mutat be eddig nem ismert történeteket a legnagyobb székely életéből, akinek

gel, amiket a nagyközönség nem tud Orbán Balázs életéről.

„Összekapcsolunk valós és kitalált történeteket”

A „legnagyobb székely” a Hargita megyei Lengyelfalván született 1829-ben, és Budapesten hunyt el 1890-ben, író, néprajzi gyűjtő, fotográfus, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, ugyanakkor rendkívül kalandos életű ember volt. Az életéről készülő film a tervek szerint másfél év múlva kerül képernyőre. Szejkelfürdön augusztusban nyitották

gyűjtési anyagok szerepelnek fő művével, a Székelyföld leírásával kapcsolatban” – mondta el a rendező. Kitért arra is, mivel Orbán Balázst a finnugor elméletet támogató bécsi udvar nem kedvelte a munkássága miatt, hiszen a honelmélet híve volt, megfigyelés alatt tartották Budapesten és itthon is. Faragó Anna, aki rablása miatt nem kapott büntetést, a film végén eltűnik, és nyitott a kérdés, hogy ő is be volt-e építve a birodalom megfigyelési rendszerébe.

„Ezeket a vonatkozásokat mind felvillantja az animáció. A megjelenő figurák, szereplők rajzfilmesítet-

él, Jersey szigetén jó barátságba kerül Victor Hugóval, kutatói munkavégzése közben szinte bennreked egy egyiptomi piramisban, bejárja Kis-Ázsiát, tanulmányozza az antik görög kultúra emlékeit, stb. „A filmben olyan vonatkozásokat fogunk megragadni, amelyek körülírják Orbán Balázs szerteágazó életútját, valós arcát, hiszen ő nemcsak „nagy székel” volt és parlamenti képviselő, hanem ennél sokkal több, és mindenképpen nagy kalandor” – mondta a rendező Fazakas Szabolcs.

több technikát is ötvöznek: Orbán Balázs noteszének grafikai stílusából indulnak ki, ez lesz az animáció alapja: azt a képi világot követik az animáció alkotói, ahogyan a „legnagyobb székel” rajzolt.

Készülő erdélyi vonatkozású filmek

A Nemzeti Filmintézet több erdélyi vonatkozású filmet is támogat. Novák Lajos Úzvölgye munkacímével dolgozik a székel földi emlékhely bemutatásán, illetve a hozzá kapcsolódó politikai és történelmi konfliktus hátterének a feltárásán – írta a Filmtett.ro. Major Anita

tek, akárcsak Orbán Balázs alakja. Az udvarhelyi Kováts fényképésztől korabeli fotókat kapunk, amelyeket felhasználunk a film díszleteként. Nem 3D-ben építjük fel a teret, hanem a 3D-s figurák a régi fényképek terében fognak mozogni: érdekes megoldás lesz” – részletezte a rendező. Hozzátette, a film megpróbálja végigkísérni Orbán Balázs keszkeusza élettörténetét, aminek részleteiről sok mindent nem tud a nagyközönség. Emlékiratai szerint félig felvidéki magyar, félig isztambuli olasz (vagy görög) családból származott, és rengeteget utazott. Családjával már az 1840-es években Konstantinápolyba utazott a velencei származású – valószínűleg a muzulmánok által megmérgezett – nagyanyja, Foresti Mária örökségének átvételére. Kalandos életútjának számos érdekes adaléka van: meghússít egy Kossuthi gilykosságot, lefűlve az osztrák titkos ügynököket, aztán Londonban is

Orbán Balázs rajzai adják az animáció alapját

Kérdésünkre, hogy a készülő film miként egyensúlyozik a dokumentarista alkotás és a fikciós elemekből építkező film határán, Fazakas Szabolcs azt mondta, több lesz benne a valós tény. A fikciós elemek a pletykák alapján jelennek meg, ilyen például, hogy a bejárónó mérgezi meg Orbán Balázst. „Egyébként maga Orbán Balázs is leírta, hogy azt érzi, őt mérgezik. Lehetett lassú mérgezés. Az is fikció, hogy hátrahagy egy levelet Konc Árminnak, hogy csak a halála után nyissa ki. Ármín a levelet megtalálja, valós helyszínen halad végig, rejtélyeket fejt meg Orbán Balázs életéből, a képek alapján mesél. Elmegy a szejkai villába, a Kossuth-villába, ahol megtalálja elrejtve a noteszeket” – mondta a rendező. Hozzátette, a fikció által fűzik össze a valós történeteket, de a fikció a valóságból merítkezik. A film elkészítésekor

is érzékeny témához nyúl: az Erdély és Románia nagy „egyesülése” című film román nemzeti mítoszokat vizsgál. Zsigmond Attila művészettörténeti témát választott: Ecsetvonások, székel yesen című projektje a székel földi festőiskola kiemelkedő alkotóit és alkotásait szeretné bevenni a köztudatba. A nyertes projektek között van kettő, ami az erdélyi környezetvédelem szempontjából jelentős: Szabó Attila Méregzöld mesék 2 című filmje az illegális erdőkitermelés és a famaffia ellen küzdő romániai civilek tevékenységét mutatja be, Jakab Ervin pedig A figyelő folyó című filmben a Kis-Küküllő térségét mutatja be.

KISS JUDIT

mko@communitas.ro

Vitaminok

Még csak pirkad, amikor a hangosbemondókból felharsan a román himnusz. Két éve – mióta szükségállapot van – mindennap ötször játsszák: reggel 7-kor, uzsonnatájt, délben, Ștefan cel Mare vélt vagy valós születési időpontjában (17.36) és éjfélkor – csak az orosz idő szerint. Feltápáskodok, és kimegyek a fertőtlenítősátorba, amit nagyapám és a fia állítottak fel szabvány szerint az istálló mellett, csak közben összevitakoztak a szabványokon. Te nekem ne magyarul, maga nekem ne mondja, és így tovább.

A sátorban apró csövek kétféle fertőtlenítőszeret fecskendeznek rám, amíg már úgy nem érzem, hogy zsibbad a sarkam. Ha ez megvan, bedobom a vitaminos tejet, amit nagyanyám már elkészített. Most epres pasztillát tett bele, ez a legédesebb, bár én a savanyú almásat szeretem igazán. Az epres vitaminoktól most úgy kell éreznem, hogy a testem felserken – ez van az aktuális katonai rendeletben. Nagyapám a konyhában szidja a románokat, mert elvették Erdelyt, és a himnuszukat is bömböltetik. (Így mondja e-vel, Erdely.)

Mikor vége a román himnusz összes versszakának, már felserkenve öltözködök, mindjárt jönnek értünk a katonák. Az egyik egy reggel megmutatja a gépfegyverét, de csak a rácsokon keresztül – az átalakított iskolabuszon mindenki külön ketrecben van –, mert meg kell őrizni a másfél méter távolságot. Mond valamit románul, de nem értem, úgyhogy bólogatok – ettől a maszkom felcsúszik a szemembe.

A sulis előtt fel kell sorakoznunk egymástól másfél méter távolságra. Mind-egyikünket célba vesz egy-egy katona, hogy sokkolóval le tudjanak lőni, ha elszaladnánk. De nem szaladunk el. Én a serkentő vitaminoktól és a nagy bögre tejtől majdnem elalszom állva, előttem Gizike a szoknyája szélét csavargatja. Bagolyné, a tanító néni oltópisztollyal a nyakunkba lövi az aznapi oltásokat kolera, Ebola, fikció és kommunista nosztalgia ellen – ez van a katonai rendeletben. Csak egy kicsit csíp, és kapunk cserébe egy cukorkát – vitaminosat. Ma

Ám az egyik drón felakad a diófa ágába, a pillanatnyi felfordulást kihasználva pedig gyorsan maszkot cserélek Zsoltikával, a másik oldalon pedig dobok egy pusztit Julikának

mangókat kapok, csak nehogy ennél is jobban felserkenjek tőle.

Egyenként kísérnek be az épületbe – egy katona, egy orvos, egy asszisztens, Bagolyné és az ENSZ gyakornok megfigyelője – amíg mindenki el nem foglalja a saját ketrecét. A rácsokba a biztonság kedvéért áramot vezetnek, hiszen meg kell állítani valahogy a vírus terjedését.

Közben az iskola előtt a vírustagadók, az előző kormány kormánypártijai, a Dühös Anyák Szövetsége (DASZ – anyám nincs benne, mert azok mind kurvák szerintem) és a plébános szakácsnője tüntetést szerveznek, de mivel zömében nem viselnek maszkot, a katonák figyelmeztető sorozatokkal hazaterelnek mindenkit.

Nagyszünnetben kimegyünk az udvarra, ahol villanypásztorral elválasztott négyesögekbe állítanak minket. Ha a négyesög közepén vagyunk, levehetjük a maszkot, de olyankor nem fordulhatunk szembe a szomszédunkkal. Az uzsonnát – a fertőtlenített tehénből fejt fertőtlenített tejet és a vitaminos lisztből sült sterilizált kiflit – drónokkal engedik közénk. Meg kell enni az utolsó morzáig, mert a katonák plusz a SMURD

mesterlövészei most is célba vesznek mindenkit.

Ám az egyik drón felakad a diófa ágába, a pillanatnyi felfordulást kihasználva pedig gyorsan maszkot cserélek Zsoltikával, a másik oldalon pedig dobok egy pusztit Julikának, elvégre mindennap úgy van, hogy meghalunk. Ha Bagolyné ezt látná, BX12 oldatot lőne belénk, de szerencsére épp a drónt piszkálja le a dióverő rúddal az ágak közül a gépfegyverek parancsnoka és az ENSZ gyakornok megfigyelője lelkes biztatásai közepette.

Ekkor csapódik be a legelő irányában az első fertőtlenített atomlővedék, és miközben ijedten elejtem a vitaminkiflimet, a vakító villanásban már csak anyám hangját hallom ahogy unott hangon ébreszt, mert iskolába kell menni. A konyhában nagyanyám nyújtja is a tejet, de nincs benne vitamin, se epres, se almás, se mangós, se semmilyen. Csak egy álom volt, szerencsére csak egy hülye álom. Megint túl sokat nézhettem a tévét...

VARGA LÁSZLÓ EDGÁR

vargalaszlloedgar@gmail.com

Két egyenlő részre oszlik a 2020–2021-es tanév

Szeptember 14-én kezdődik a 2020/2021-es tanév, mely összesen 34 tanítási hetet foglal magában, és két vakációval több lesz benne, mint eddig. A Hivatalos Közlönyben még májusban megjelent menetrend szerint ezúttal valóban félbeosztják a tanévet: az első szemeszter 17 oktatási hétből áll. Ez szeptember 14. és 2021. január 29. között zajlik, míg a második félév az egyhetes félévközi vakációt követően, 2021. február 8-án kezdődik, és június 18-áig tart – szintén 17 tanítási hét alkotja. Az óvodások és kisiskolások az első félévben, október 26. és november 1. között egyhetes őszi vakációra mehetnek, míg téli vakációra december 23. és 2021. január 10. között engedik valamennyi diákot. Az első félév utolsó tanítási hetei 2021. január 11–29. között zajlanak. A félévközi vakáció 2021. január 30. és február 7. között lesz. A második félévben két tavaszi szünet is lesz: 2021. április 2–11. között és 2021. április 30. és május 9. között, így a katolikus és az ortodox húsvétot is megünneplhetnek a diákok. A tanév 2021. június 18-án zárul, de a végzős évfolyamok diákjai számára rövidebb lesz: a nyolcadikosoknak június 11-én ér véget, a középiskolai végzősök pedig már június 4-én otthagyják az iskolapadot.

Zöldszám az oktatás folyamatáról

Két zöldszámot is létesített az oktatási minisztérium az új tanévvel kapcsolatos információszerezés megkönnyítése érdekében. A 0800672031-es zöldszámon az oktatási tevékenység újrakezdéséről, annak körülményeiről kérhetnek tájékoztatást a tanulók, egyetemisták és szülők, míg a 0800672032-es zöldszámon az oktatási intézmények, valamint a helyi hatóságok képviselői érdeklődhetnek a 2020/144-es sürgősségi kormányrendelet alapján lehívható uniós alapokhoz való hozzáférésről – írta a szaktárca közleményére hivatkozva az Agerpres. A sürgősségi rendelet olyan iskolai használatú, internet-hozzáféréssel rendelkező táblagépek és az online oktatást elősegítő egyéb

eszközök, valamint egészségügyi védőeszközök és fertőtlenítőszeres beszerzését szabályozza, amelyek költségeit uniós alapokból lehet fedezni. Mindkét zöldszám hétfőtől péntekig 8 és 16 óra között hívható. A szaktárca ugyanakkor az educatiaccontinua.edu.ro honlapot is elindította, amelyen minden, a tanévvel kapcsolatos rendelkezés, szabályzat, útmutató és egyéb dokumentum megtalálható.

Külön tanfelügyelő fele a magyar oktatásért Bákó megyében

A magyar oktatásért felelős tanfelügyelő neveztek ki Bákó megyében, hasonló intézkedésre eddig nem volt példa. A pusztinai származású Nyisztor Margit szeptember 1-jétől foglalta el hivatalát. Pogár László, az RMDSZ megyei elnöke, a Moldvai Csángó Magyarok Szövetségének vezetője szerint történelmi pillanat a kinevezés. A politikus a Maszol hírportálnak elmondta: a magyar oktatás első alkalommal kapott önálló tanfelügyelőt a Kárpátokon túli régióban, korábban a roma nyelvű oktatásért felelős tanfelügyelőhöz tartozott. Pogár László szerint a mostani kinevezés többéves lobbitevékenység eredménye. Elmondta, Nyisztor Margit az elsők között ment Moldvából magyar nyelven tanulni Csíkszeredába. „Minden szükséges végzettséggel és szakmai fokozattal rendelkezik, tehát nagy örömeinkre minden szempontból megfelelő szakembert sikerült találnunk” – értékelte a portálnak Pogár László. Elmondta, a magyar tanfelügyelő felel majd minden, a magyar oktatást érintő szervezési kérdésért, és hozzá fog tartozni több kisebbség anyanyelvi oktatása is. Hangsúlyozta: a kinevezett tanfelügyelő csángó emberként pontosan ismeri és érti a Bákó megyei helyzetet, így megfelelő érzékenységgel és odafigyeléssel tud majd viszonyulni feladatahoz. Az új tanév kezdetével a magyar miséket is újraindítják a moldvai megyében. Az iskolakezdés alkalmából tanévnyitó szentmisét tartanak magyar nyelven Bákóban, majd szeptember utolsó vasárnapján újrakezdődhetnek a havi rendszerességű szertartások is.

Maszk helyett arcvédő pajzsban oktatnának a tanítónők

Az arcot félig eltakaró maszk helyett inkább az átlátszó arcvédő pajzsot választanák az elemi oktatásban dolgozó pedagógusok Szeben megyében. A tanítónők a logopédusok által használt, a száját láthatóvá tevő arcmaszkot is jobb megoldásnak tartják az egészségügyi maszknál, utóbbi szerintük megnehezíti a kapcsolattartást a gyerekekkel. A minél jobb nonverbális és verbális kommunikáció érdekében egyes pedagógusok anyagi áldozatot is hajlandók hozni, saját pénzből vásárolták meg az oktatási folyamatot szerintük kevésbé gátló arcpajzsokat – számolt be Alexandru Dumbravă Szeben megyei főtanfelügyelő és Teodor Fărțonea szakszervezeti vezető. Rámutattak, az elemi oktatásban fontos, hogy a gyerekek lássák a tanítónő arcát, hiszen a legkisebbek most tanulják a betűket, hangokat, és nem mindegy, hogy ezeket hogyan ejtik ki. A szakszervezeti vezető szerint megoldásokat keresnek arra, hogy az oktatási folyamat minél normálisabb menetben folytatódhasson. Ezt eleve megnehezíti, hogy a pedagógus nem hívhatja ki a diákot a táblához. Úgy vélte, az arcpajzsokon keresztül jobban látható és hallható a pedagógus, mintha maszkot viselne, de utóbbit véleménye szerint a diákok sem lesznek képesek órákon keresztül hordani. „A maszkban tanítás, maszkon keresztül való beszélés valószínűleg egy rendhagyó tapasztalat lesz” – értékelte Teodor Fărțonea.

Iskolaőrséget hoznak létre a rendőrség keretében

Iskolabiztonsági rendőrséget hoznak létre az Országos Rendőr-főkapitányság keretében, jelentette be Bogdan Despescu belügyi államtitkár. A belügyminiszter javaslatára létrehozandó intézmény célja a diákok és tanárok biztonságának növelése, az ifjúkori bűnözés visszaszorítása az iskolákban és környékükön. Az új rendőrségi szerv iskolakezdekortól kezd el tevékenységét, az oktatási intézményekkel és helyi hatóságokkal együttműködve. Az iskolaőrséget belügyminiszteri rendelettel hozzák létre, és 266 új rendőri állást hirdetnek meg, mondta az államtitkár.

Átadták az új nagyenyedi magyar óvodát

Átadta a kivitelező cég az Erdélyi Református Egyházkerületnek a Nagyenyeden épített új óvodát, számolt be honlapján az egyházkerület. A Bethlen Gábor Kollégium udvarán felhúzott épület két bölcsődei és három óvodai csoportnak ad majd otthont. A Kárpát-medencei óvodafejlesztési program keretében magyar állami támogatással épített intézmény műszaki átadása szeptember elsején történt meg, az építkezést 2018 decemberében kezdték el. A következő hetekben az engedélyeztetés következik, így szeptember 14-én egyelőre a régi épületben kezdődik a tanítás, és remélhetőleg október 1-jétől költözhetnek át a csoportok az új óvodába, ahova a bölcsődéseket is befogadják. A bölcsődei csoport indításának azért nagy a jelentősége a szórványban, mivel azok a gyerekek, akik román bölcsődébe járnak, többnyire az óvodát is román nyelven folytatják. Egy korszerű, mindennel felszerelt épület, a megfelelő környezet vonzóvá teheti a családok számára a magyar intézményt, vélik a kezdeményezők.

Nagyváradai iskolaberuházásokat támogat a magyar kormány

Elsősorban az oktatási rendszert érintő, a református és római katolikus egyházakkal közös kérdések megoldásához kért támogatást az RMDSZ Bihar megyei szervezete Szijjártó Péter külügyasági és külügyminisztertől nagyváradi látogatásán. A budapesti politikus elmondta, az RMDSZ-szel történt megállapodás értelmében az Erdélyi Gazdaságfejlesztési Program következő pályázati köre a Partiumra koncentrál. „Megállapodtunk Cseke Attilával annak érdekében, hogy magyar fiatalok magyar iskolában tanulhassanak, hozzá fogunk járulni pénzügyi forrásokkal a helyi magyarság, illetve a református egyház iskolavásárlási terveihez. És pénzügyi támogatást fogunk nyújtani magyar diákok számára egy bentlakásos kollégium építéséhez” – számolt be Szijjártó Péter.

Elkezdődött a nagyváradi oktatási központ építése

Négy épület alapozásán dolgoznak a majdani Nagyváradi Speciális

Oktatási Központ területén. A Bihar megyei önkormányzat tulajdonában lévő 28,3 négyzetméteres telken hat épületet emelnek, és kettőt felújítanak a speciális oktatási központ kialakításához, a munkálatokat augusztusban kezdték el. Pásztor Sándor megyei tanácselnök a helyszínen elmondta: az európai uniós alapok minisztériumával folytatott egyeztetések nyomán az áfával együtt 78,1 millió lejes beruházás támogatását az országos helyreállítási terv keretében biztosítják. A kivitelezőknek 36 hónapjuk van a munkálatok befejezésére. Jelenleg a majdani óvoda és elemi iskola, bentlakás, orvosi rendelők és étkező alapjain dolognak, ezek mellett a tervek között szerepel egy gimnázium és könyvtár, valamint egy hidroterápiás medence építése is. A műhelyeknek és sportteremnek otthont adó épületeket felújítják, de a megyei tanács egy újabb tervvel később bővítené is az iskola-központot. Műszaki líceumot hoznának létre szintén speciális oktatási igényű gyermekeknek, a további három épület felhúzása becsléseik szerint 55,4 millió lejbe kerülne.

A pótérettségizők egyharmada vizsgázott sikeresen

A résztvevők 34,1 százalékának sikerült a vizsgája az őszi érettségi óvások elbírálása utáni, végleges eredményei szerint – közölte az oktatási minisztérium. Az óvások előtt 31,5 százalékos volt az átmenési arány, a tavalyi pótérettségien pedig 33,4 százalékos. A végleges eredmények szerint 11 742 jelentkező ment át a vizsgán, azaz 884-gyel több a sikeresen vizsgázó. Közülük 7543-an idén végeztek, 4199-en pedig korábban. Az idei végzősök körében az óvások előtt jegyzett 34 százalékról 36,4 százalékra nőtt a sikeresen érettségizők aránya, az előző évfolyamokban végzetek körében pedig 27,8 százalékról 30,5 százalékra emelkedett. Összesen 10 355 óvást nyújtottak be, és 6096 esetben módosítottak az eredeti jegyen. Idén a vizsgára feliratkozott összesen 42 747 jelentkezőből 34 462-en vettek részt a pótérettségien. Egy idén végzett diák szintizesre vizsgázott, amire nem volt példa őszi érettségien az elmúlt 18 évben, míg 169

vizsgázót csalás vagy csalási kísérlet miatt kizártak.

Az első háromszéki iskolalapítóra emlékeztek

Az első háromszéki iskolaalapítóra, Nagy Mózesre szoboravatással egybekötött ünnepségen emlékeztek szülőfalujában szeptember 6-án. Az esztelneki szerzetes 340 éve alapította a Nagy Mózes Elméleti Líceumot szülőfalujában, amelyet 1696-ban a kézdivásárhelyi Kantába költöztetett.

A híres pedagógus mellszobra a templom, az iskola és a ferences zárda közötti téren kapott méltó helyet. Az alkotás Tódor Előd képzőművész keze munkáját dicséri, melynek talapzatát a kézdiszentléleki Bartalis család készítette. Az, amit ma felső-háromszéki oktatásnak nevezünk, az egészen bizonyosan itt gyökerezik Esztelneken. Dicsőség és nagy felelősség egyben. Mert a régít, a hagyományost, az örökséget, a fundamentumot, azt, ami bevált, nem lerombolták, hanem továbbvitték. Ehhez mindenekelőtt megfontoltságra volt szükség, emelte ki beszédében Tamás Sándor, a Kovászna Megyei Tanács elnöke. „Alázatos tisztelet az atyák, az elődök hite és hűsége iránt. Nekünk, 21. századi magyaroknak ezt a leckét hagyták: legyünk képesek mindazt, amit több mint ezer év magyar történelme, kultúrája, tudása és bölcsessége ránk hagyott, úgy megőrizni, hogy abból jövőt lehessen építeni. Legyünk képesek a 340 éves iskola tanításait továbbvinni és közben alkalmazkodni a kor kihívásaihoz.” Az esztelneki önkormányzat, az Esztelnekért Egyesület, a Kovászna Megyei Tanács és a Kovászna Megyei Művelődési Központ által szervezett eseményt Nagy Babos Tamás tanár, valamint Rancz Gyárfás Hanna, a Nagy Mózes Elméleti Líceum diákjának szavalata, valamint az erdővidéki Kájoni Consort régizene-együttes előadása színesítette. A szobrot Urbán Erik tartományfőnök áldotta meg. A katolikus vallás terjesztőjének, a szegények oltalmazójának tanítását és szellemét hűen őrzik a Szentföldön. Kézdivásárhelyen líceum, Esztelneken pedig tizenegy éve iskola viseli a nevét.

P. M.